

5068

VINERI 26 IANUARIE 2001 · ANUL LI NR. 4

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

FOAIA românească
SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

"O jumătate de veac
1951 - 2001"

La aniversare
Naștere, înflorire, vegetare
Concursuri în 12 categorii

www.foaia.com / foaia@malaynet.hu

CALENDAR ORTODOX

- 29 ianuarie, luni – † Aducerea moaștelor Sf. Mucenic Ignatie Teoforul.
- 30 ianuarie, marți – † Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.
- 31 ianuarie, miercuri – Sf. Tămăduitori fără de arginți Chir și Ioan.
- 1 februarie, joi – Înaintepăznuirea Întâmpinării Domnului; Sf. Mc. Trifon, Perpetua și Felicitas.
- 2 februarie, vineri – † Întâmpinarea Domnului. (Dezlegarea la pește)
- 3 februarie, sâmbătă – Sf. și Dreptul Simeon; Proorocița Ana.
- 4 februarie, duminică – Cuv. Isidor Pelusiotul; Sf. Mc. Avramie. (Începutul Triodului) Duminica a 33-a după Rusalii (a Vameșului și Fariseului); Ap. II Tim. III, 10-15; Ev. Luca XVIII, 10-14; Glas 8; Voscr. 11

AGENDA

29 ianuarie

1521 – este redactat primul text în limba română – „*Scrisoarea lui Neacșu*” – care atestă prin lexicul său și prin influența exprimării faptul că procesul formării limbii române era demult încheiat și că la vremea aceea exista o tradiție a scrisului românesc. Din scrisoare, boierul Neacșu din Cîmpulung îl înștiința pe primarul Brașovului despre mișcările turcești de la Dunăre.

1859 – *debutul lui Iosif Vulcan* în nr. 5 al *Telegrafului român*, cu un articol *Despre necesitatea unei foi belestristice române*.

30 ianuarie

1852 – s-a născut, la Haimanale-Prahova, dramaturgul și scriitorul *Ion Luca Caragiale*.

1999 – la Giula a avut loc acea *Adunare Eparhială a Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria* unde a fost ales primul episcop ortodox român de Ungaria, *Prea Sfințitul Sofronie*.

31 ianuarie

1418 – a murit *Mircea cel Bătrîn*, domn al Țării Românești.

1869 – apare în revista *Familia* din Budapesta poezia lui *Mihai Eminescu* „*Junii corupți*”.

1956 – a murit scriitorul pentru copii *A. A. Milne*.

1 februarie

1868 – se naște, la Botoșani, pictorul *Ștefan Luchian*.

1887 – revista *Convorbiri literare* din 1 februarie publică poezia lui *Mihai Eminescu* „*De ce nu-mi vii*”.

2 februarie

1802 – s-a născut, la Oradea, *Emanuil Gojdu*.

1907 – a murit chimistul rus *D. I. Mendeleev*, care a descoperit legea periodicității și a creat Sistemul periodic al elementelor.

3 februarie

1870 – s-a stins din viață, la Pesta, *Emanuil Gojdu*.

1954 – a murit scriitorul *Ionel Teodoreanu*.

4 februarie

1809 – s-a născut scriitorul *Vasile Cîrlova*.

1849 – moare *Costache Conachi*, unul dintre cei mai reprezentativi poeți lirici ai perioadei de început a literaturii române.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: S-a sărbătorit o jumătate de secol de la apariția săptămânalului nostru (Foto: Bánfi Barnabás)

Oferiți un procent din impozit organizațiilor românești

Începînd din 1997 avem posibilitatea să sprijinim organizațiile civile și prin oferirea unui procent din impozitul veniturilor noastre. În primul an, 1,28 de milioane de persoane au oferit acest procent asociațiilor din țară, iar în anul trecut 1,44 de milioane de cetățeni. Suma totală din primul an era de 2,05 miliarde de forinți, iar anul trecut 5,86 de miliarde.

Oferirea a unui procent din impozit se poate face

și în beneficiul organizațiilor românești. Redacția noastră se angajează să publice apelul tuturor acestor asociații românești, care ne vor contacta cu acest scop. Prima solicitare în acest sens am primit-o de la Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

Asociația pe țară îi roagă pe cei care doresc să sprijine activitățile culturale ale Uniunii să ofere procentul din impozit acestei organizații. Codul

de impozit al Uniunii Culturale a Românilor este: 19058283-1-04. Donația se face odată cu decontarea impozitului prin trecerea numelui organizației și a codului de impozit al acestei organizații pe un formular pe care-l primim de la oficiul de impozit. Pot fi sprijinite astfel acele organizații cu statut de persoană juridică, care își desfășoară activitatea în interes public de cel puțin trei ani.

E. Iova

Un ungar este candidat pentru funcția de consul onorific român la Giula

În cadrul unei conferințe de presă, ținută săptămîna trecută la Giula, primarul orașului *Dancs László* a făcut cunoscut numele candidatului propus de Primărie pentru misiunea de consul onorific al României la Giula. Consiliul orașesc propune diplomației din București desemnarea în această funcție pe *Gali Ferenc*. Întreprinzătorul stabilit de mai mulți ani la Giula este originar din Salonta. Primarul Giulei a mai accentuat că în alegerea persoanei consilierii au avut în vedere ca acesta să fie acceptat și de către românii din Ungaria.

Reamintim, că în toamna anului trecut, Prezidiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) a făcut deja propuneri pentru consulatul onorific român la Giula în persoana lui dr. *Tiberiu Oros*, economist din Bichișciaba și în persoana lui *Traian Cresta*, președintele AȚRU. Tot în toamna anului trecut, Ministerul de Externe din București l-a contactat în mod direct în această problemă pe dr. *Ioan Ciotea*, medicul traumatolog al spitalului din Giula.

-Iova-

Noi concursuri la o adresă nouă

La ședința din săptămîna trecută a Curatorului Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” a fost stabilită tematica concursurilor din anul 2001.

Fundația gospodărește în acest an din 600 de milioane de forinți, fiind astfel cea mai importantă instituție, care sprijină – pe bază de concursuri – realizarea diferitelor programe culturale ale minorităților. S-au publicat pentru acest an concursuri în 12 categorii.

Începînd din 22 ianuarie 2001, sediul Fundației Publice pentru Minori-

tăți se găsește la o nouă adresă: 1063 Budapesta, str. Bajcsy-Zsilinszky nr. 31. Numerele de telefon au rămas neschimbate: (1) 332-7337, precum și adresa poștală a Fundației: 1387 Budapesta 62, Pf. 25. Informații despre Fundație găsiți și pe Internet, adresa: <http://w3.datanet.hu/~mnekk/>

Următoarea ședință a curatorului se va ține la 15 februarie 2001.

Apelul, precum și formularul concursului poate fi obținut și de la Redacția Foi. (Alte amănunte despre concurs puteți afla din scrierea de pe pagina a 10-a.) -șft-

Sîmbătă începe șirul balurilor românești

Giula

La 27 ianuarie, sîmbătă, se va organiza la Giula primul bal românesc din acest sezon. La Restaurantul Rózsakert sînt așteptați toți iubitorii de muzică și dans la o petrecere românească. Muzica va fi asigurată de o orchestră din România.

Seghedin

Românii din orașul de pe malul Tisei organizează vineri, la 2 februarie, balul românesc care a devenit deja și aici tradiție. Balul va avea loc la Restaurantul Pescăresc din piața Roosevelt. Muzica va fi asigurată, la fel ca în anul trecut, de frații Székely din Cenadul Unguresc. Bilete se pot procura de la Aurel Becan, telefon: 62/480-280.

Giula

Balul românesc pe țară, organizat de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, va avea loc la Centrul Cultural Român din Giula, în ziua de 10 februarie, cu începere de la ora 19.00. Bilete se pot procura la Oficiul AȚRU, Giula, str. Eminescu nr. 1., tel: 66/463-951.

Simbătă, la 20 ianuarie s-a sărbătorit la Giula aniversarea a 50 de ani de la apariția primului număr al ziarului românilor din Ungaria, predecesorul săptăminalului Foaia românească. Cu această ocazie au fost invitați la sediul redacției din str. Doja toți foștii colaboratori ai Foi din cele cinci decenii.

Redactorul șef al singurului săptăminal românesc *Eva Iova* a salutat ziaristii și oaspeții sosiți din diferite părți ale Ungariei, respectiv din România. Am fost onorați de prezența Excelenței Sale *Petru Cordoș*, ambasadorul României la Budapesta, domnul *Andrei Oancea*, consul gene-

ral la Seghedin și *Andrei Dimitriu*, președinte-director general al Societății Române de Radio din București, care a adus un mesaj concret pentru îmbunătățirea și înlesnirea muncii de la revistă, un abonament la Agenția de Știri Rador. Biserica Ortodoxă a fost reprezentată de părintele vicar *Pavel Ardelean*.

În cadrul întâlnirii, profesorul băimărean *Cornel Munteanu* a evocat cele mai importante etape ale scrisului în limba română în Ungaria, iar *Tiberiu Boca*, redactorul res-

La aniversare

ponsabil al emisiunilor în limba română la televiziune a vorbit despre rolul și rostul presei noastre de minoritate. Prin cartea „O jumătate de veac”, apărută la Editura NOI cu ocazia semicentenarului, participanții au putut duce acasă un album care cuprinde scrieri semnificative dintre anii 1951-2001, posedând astfel o mini-arhivă a revistei Foaia românească. Tot din istoricul celor cinci decenii putea fi văzută și o expoziție documentară, deschisă de *Ștefan Oroian*.

La serbare au fost de față peste o sută de participanți, dar au sosit la redacție și multe mesaje dintre care pe câteva le publicăm mai jos.

Mesaje primite la redacție cu ocazia aniversării Foi

Stimată Doamnă Directoare,

Mulțumesc și pe această cale invitația primită la festivitatea de aniversare a unei jumătăți de veac de la înființarea săptăminalului Foaia românească. Mă bucur că minoritatea română din Ungaria evocă acest eveniment de seamă din istoria sa contemporană.

Ca noul președinte al Oficiului consider drept datoria mea să edific relații cât mai largi cu comunitățile naționalităților din țară, legături prin care să pot cunoaște cât mai temeinic activitatea, strădaniile și grijele acestor comunități. Tocmai de aceea îmi pare rău că, din cauza preocupărilor mele oficiale stabilite mai de vreme, nu pot da curs invitației.

Legat de festivitatea săptăminalului în limba română consider important să relev, că tipărirea cărților în limba română, jurnalistică și activitatea editorială în limba română are tradiții însemnate în Ungaria. E un fapt cunoscut că încă în secolul XVIII, din atelierile pestane au ieșit de sub tipar cărți românești cu litere latine, iar în secolul XIX au apărut numeroase publicații de importanță deosebită pentru istoria culturii românești. Săptăminalul dumneavoastră, evocând cea de-a 50-a aniversare, consemnează istoricul din a doua jumătate a secolului XX, recent lăsat în urmă.

Săptăminalul „Foaia românească” îl apreciez drept o importantă valoare culturală autentică, deosebit de importantă pentru românimea din țară. În cadrul corelațiilor strânse dintre Oficiul nostru, Fundația Publică și autoguvernările pe țară ale minorităților doresc să insist cu stăruință în asigurarea funcționării continue a instituțiilor creatoare de valori autentice.

Budapesta, 18 ianuarie 2001

Cu stimă: **Báthory János**
Președintele Oficiului pentru Minorități
Naționale și Etnice din Ungaria

Stimată redacție,

Vă mulțumesc pentru scrisoarea Dumneavoastră, cât și pentru ultimele numere din Foaia românească și, înainte de toate, țin să vă felicit pentru calitatea pe care ați reușit să o impuneți acestei publicații – începând cu articolele selectate și încheind cu calitatea grafică deosebită – care, iată, are deja jumătate de secol de când a văzut pentru prima oară lumina tiparului. Vă doresc în continuare succese și sper din tot sufletul să reușiți să mențineți același standard cât mai mult timp posibil.

Cu respect,

Acad. **Augustin Buzura**

Stimată Doamnă Eva Iova,

Secretariatul de Stat pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Ministerului Informațiilor Publice este onorat să vă adreseze cele mai călduroase felicitări cu ocazia împlinirii unei jumătăți de secol de la apariția săptăminalului „Foaia românească”. Personal, citesc revista Dumneavoastră cu mare atenție și interes, bucurându-mă de fiecare dată când sosește coletul de la Giula. Despăturesc cu nerăbdare „Foaia” și o citesc pe nerăsuflăte. Ca jurnalist, socotesc că nici nu se poate tipări o revistă mai bună și mai frumoasă, scrisă într-o limbă curată, limpede ca o apă de izvor. Temele pe care echipa colaboratorii, Dumneavoastră înșivă, le propuneți spre meditație cititorilor sînt de o profunzime, căldură umană, grijă pentru generațiile de ieri, de astăzi și de mâine, cum rar am văzut. Nu spun aceste lucruri doar pentru că este o zi aniversară,

Stimați prieteni,

În numărătoarea mileniilor, o jumătate de secol poate să pară puțin, dar, la scara omenească a eforturilor și speranțelor citorva generații, cinci decenii de muncă și de încăpăținare reprezintă nu numai mult, ci și o tradiție și o victorie. Este vorba de tradiția bunei înțelegeri cu cei în mijlocul cărora trăim și de victoria nerenunțării la propria noastră definiție.

Fiecare dintre noi este rodul istoric din care s-a născut și punctul de pornire în continuare. Esențialul ni se pare că devenirea noastră să nu eludeze nici unul dintre acești doi termeni: să nu uităm nici o clipă nici unde venim, nici încotro vrem să ne îndepărtăm. Să nu uităm, mai ales că locul în care vrem să ajungem este acea Europă unită în care să fim – cum spune cea mai frumoasă deviză a Consiliului Europei – „toți diferiți, toți egali”. Pentru asta, însă, trebuie să nu uităm cine sîntem, să nu pierdem pe drum nici una dintre complexele nuanțe care ne diferențiază, fără să ne despartă de ceilalți și care îmbogățesc, alăturate, sufletul și cultura europeană.

Este exact ceea ce a făcut și face revista comunității românești din Ungaria – ajunsă, iată, la vârsta deplinei maturități – pe ai cărei redactori și realizatori îi felicit călduros și colegial, iar revistei îi doresc din toată inima o parte cât mai lungă și mai bună din mileniul care începe.

La mulți ani!

Ana Blandiana

cu semnificații adînci, ci pentru că îmi dați prilejul să vă mărturisesc gîndurile pe care de mult voiam să vi le transmit. Fiți siguri că Departamentul nostru va fi alături de Dumneavoastră, cu tot ce-i va sta în putere. Este și pentru noi o zi luminoasă cea de astăzi și cu atît mai mult suferim că nu putem împărtăși această bucurie. Cum bine știți, Departamentul nostru este în reorganizare, dar fiți siguri că sîntem alături de Dumneavoastră și de invitații Dumneavoastră cu mintea și cu sufletul și, dacă vă uitați bine în sala în care vă sărbătoriți, precis că ne veți zări. Sîntem împreună cu Dumneavoastră. Așteptăm cu nerăbdare ziua, deloc îndepărtată, în care ne vom revedea. Toți colegii mei, de la Departament și de la Radio, vă îmbrățișează. La mulți ani!

Doru Vasile Ionescu

Secretar de Stat

Departamentul pentru Românii de Pretutindeni

Cartea își caută cititorul

Cu ocazia aniversării a 50 de ani de la apariția primului număr al revistei românilor din Ungaria, redacția Foi românești a scos un album, care cuprinde o mulțime de scrieri semnificative din cursul acestor cinci decenii.

Realizatorii cărții cu titlul „O jumătate de veac” nu și-au propus să comenteze, să analizeze istoria acestor 50 de ani, vor doar să ajute, ca prin scrierile ziaristilor și colaboratorilor Foi cititorul să facă singur o călătorie imaginară între anii 1951-2001, făcînd cunoștință cu cele mai importante evenimente și frămîntări ale românilor din Ungaria.

Cei care doriți să aveți în biblioteca personală această mini-arhivă a Foi românești, trimiteți pe adresa redacției noastre acest talon și o veți primi prin poștă la adresa indicată.

Numele și prenumele:.....

Adresa:.....

Da, aș vrea să primesc un exemplar din cartea „O jumătate de veac”.

Naștere, înflorire, vegetare

Primul deceniu al Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria

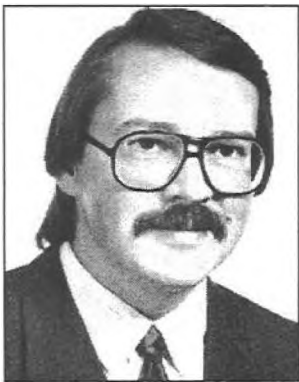
Anul 1990 era un an care a marcat o nouă calitate de viață, în care cei mai mulți dintre noi pentru prima dată am putut gusta democrația, care nici nu era întotdeauna atât de dulce, cum ne-am imaginat în sistemul în care nu era necesară o gândire creativă. Acel început de deceniu a surprins minoritățile într-o stare mai mult de vegetare decât de activitate.

Însă acum zece ani parcă s-a mișcat ceva și în rîndul naționalităților din Ungaria. Euforia libertății ne-a molipsit și pe noi. Vocile sporadice, care solicitau democratizarea erau considerate eretice într-un sistem împietrit. Dar în scurt timp și cei mai mari adversari ai libertății cuvîntului au preluat ideile pluraliste. Chiar și viața românească din Ungaria a devenit mai multicoloră. Treptat-trept-

tat au apărut noi organizații și instituții, cu existența cărora pînă azi ne-am obișnuit. O astfel de instituție este Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria. Cu organul guvernamental aproape toți românii din Ungaria s-au întîlnit, dacă nu altfel, atunci cînd solicitau ajutoare materiale pentru clubul, corul, ansamblul lor local sau cînd „pruncul” primea bursă școlară de la stat. În OMNEU, prin Ștefan Frățean, avem și noi omul nostru, adică reprezentantul minorității noastre. Astfel, pentru un simplu cetățean maghiar de naționalitate română, acesta-i singurul oficiu de guvern care nu mai este impersonal. Oficiul și-a sărbătorit aniversarea înființării a 10 ani, la 30 august 2000, în tăcere, fără nici o serbare festivă. Astfel și noi am trecut din vedere această aniversare.

La un nou început de drum

Începînd cu anul 1988, odată cu democratizarea generală a țării, s-au putut auzi și primele voci care abordau problema minorităților. Bineînțeles, mai întîi aceste idei noi au apărut în primul rînd în legătură cu maghiarii din afara Ungariei. Totuși această nouă abordare a problemei naționale și a naționalităților a pătruns și în lumea noastră, aflată în stare de vegetare. Pînă în 1990 a devenit o necesitate și democratizarea vieții publice a minorităților din Ungaria. Pentru tratarea reală a chestiunii minoritare și statul trebuia să-și realizeze un fel de sistem de instituții. În 1989 s-a înființat Secretariatul Minorităților Naționale, care se ocupa deopotrivă cu problemele ungarilor de peste granițele țării și cu naționalitățile din Ungaria.

Csapody Miklós

– Pe lîngă guvernul lui Németh Miklós s-a înființat Secretariatul Minorităților Naționale și Etnice al Consiliului de Miniștri. Ministrul de stat era Pozsgay Imre, iar postul de ministru adjunct și conducător de secretariat îl ocupa Tabajdi Csaba. – își reamintește Csapody Miklós, expert cu problemele minorităților din partea Forumului Democrat Maghiar. – Pe

acele vremuri, această micro-instituție trata împreună problemele minorităților din Ungaria cu cele ale ungarilor din afara granițelor țării. Acesta era punctul de plecare. Instituția guvernamentală a întrunit specialiști ai domeniului și reprezentanți ai minorităților. Și eu eram angajatul secretariatului și împreună cu ceilalți am văzut că nu se mai poate trata împreună problema ungarilor din afara țării cu minoritățile din Ungaria. În 1990, după primele alegeri libere, aceste două domenii s-au diferențiat. Astfel, au fost înființate Oficiul Minorităților Naționale și Etnice din Ungaria și Oficiul Maghiarilor din Afara Hotarelor.

Primul guvern ales în mod democratic a recunoscut importanța ambelor domenii, precum și faptul că ele trebuie separate. În acest fel, cabinetul condus de Antall József, în vederea sprijinirii etniilor nemaghiare din Ungaria, la 30 august 1990, a înființat Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria. Deși de la bun început s-a precizat că acesta este un for guvernamental și nu o reprezentanță de naționalitate, totuși s-a ținut cont de faptul că angajații principali și președintele Oficiului să fie de naționalitate. Astfel, între 1990-95, conducătorul instituției era Wolfart János, căruia i-a revenit munca de pionierat.

Reorganizarea vieții publice minoritare

După depunerea bazei, a urmat coordonarea și participarea activă în pregătirea redactării Legii pentru Minorități. În 1991 a luat ființă un organ fără precedent pînă atunci, Masa Rotundă a Minorităților, cu care Oficiul a desfășurat o

colaborare strînsă și rodnică. Cea din urmă a întrunit reprezentanții tuturor minorităților din țară și a devenit un partener serios al guvernului în îndelungatul proces de elaborare a legii, menită să codifice drepturile minoritare din Ungaria. În vara anului 1993, odată cu adoptarea de către Parlament al Legii pentru Minorități, s-a deschis calea în fața reorganizării vieții publice minoritare pe baza unui sistem de autogovernare, ca o primă treaptă – considerată de putere – spre o așa-numită autonomie culturală. Oficiul a avut merite incontestabile în pregătirea legii. În cursul negocierilor cu Masa Rotundă a Minorităților a dovedit o atitudine constructivă, pe reprezentanții naționalităților tratîndu-i ca pe niște parteneri egali, dovedind un comportament surprins prea rar la politicienii maghiari.

Postul președinte al Mesei Rotunde a Minorităților și președintele Oficiului între 1998-2000, Doncsev Toso apreciază astfel această perioadă:

– În problemele minorităților, schimbarea de sistem s-a desfășurat cam întîrziat. Dar în anii 1990-91, viața civică a minorităților a început să clocească. În 1991 s-a înființat Masa Rotundă a Minorităților, care reprezenta o putere socială, devenind un partener demn al puterii de atunci. Legea pentru Minorități este rezultatul tratativelor duse de minorități cu guvernul de atunci.

În același timp cu alegerile locale, în 1994 s-au desfășurat și primele alegeri minoritare, formîndu-se astfel reprezentanțele locale și pe țară ale naționalităților. Cu aceasta s-a încheiat și în existența Oficiului o perioadă.

Experiențele sistemului nou

Nu cu mult timp după schimbarea guvernului din 1994, în fruntea instituției a fost numit un nou președinte. Orsós Éva a accentuat importanța rezolvării problemelor sociale și a pregătirii noilor consilieri minoritari, care, cum se zice, „au picat ca musca-n zăr” în noua lor postură de „politicieni de naționalitate”. În primul ciclu electoral al noilor reprezentanțe de naționalitate era necesară ajutarea muncii autogovernărilor și s-au efectuat și unele schimbări de lege. Pînă la 1998, OMNEU a funcționat în cadrul Oficiului Primului Ministru, unde a avut un loc cît de cît potrivit, rămînd într-o anumită măsură independent de luptele din interiorul coalițiilor guvernamentale.

Péró Lásztity

– Între 1990-94, Oficiul a depus o muncă serioasă, cu care și-a câștigat un serios prestigiu. – declară Péró Lásztity, fostul președinte al Mesei Rotunde a Minorităților, președintele Autogovernării pe Tară a Sîrbilor din Ungaria. – Prin faptul că era capabil să ducă tratative cu Masa Rotundă a Minorităților și-a asigurat poziții solide. Cred că în următorul ciclu parlamentar, poziția Oficiului a slă-

bit, deoarece a ieșit de sub supravegherea directă a unui ministru, iar controlul era exercitat de un secretar de stat politic. În această perioadă s-au iscat anumite neînțelegeri între Oficiu și secretarul de stat, fapt care a limitat funcționarea instituției. Din '98, Oficiul aparține Ministerului Justiției, ceea ce înseamnă o poziție mult mai slabă, cu un teren de mișcare foarte restrîns. Dacă mă gîndesc că peste președintele Oficiului se mai află un secretar de stat politic și un ministru, este evident că în cadrul guvernului tratarea problemelor minoritare a ajuns pe o treaptă mai joasă. Autonomia Oficiului scade din ce în ce mai mult, ceea ce categoric înseamnă un dezavantaj pentru minorități. Dacă guvernul intenționează să trateze problema minorităților la nivelul convenit, ar trebui să se gîndească asupra unei restructurări. În multe țări minoritățile sînt reprezentate la nivel ministerial, ceea ce înseamnă că responsabilul domeniului participă chiar și la ședințele guvernului, influențînd direct deciziile de acolo.

Restructurări în cadrul guvernului

Odată cu ultima schimbare de putere din 1998, s-a hotărît despre o considerabilă restructurare în cadrul guvernului. Orsós Éva a fost schimbată cu Doncsev Toso, care s-a remarcat înainte și în munca de elaborare a Legii pentru Minorități în calitatea sa de atunci, ca președinte al Mesei Rotunde a Minorităților. Și iată, după numai o jumătate de deceniu, din militant de naționalitate a devenit funcționar de stat.

(Continuare în pag. a 5-a)

Naștere, înflorire, vegetare

(Urmare din pag. a 4-a)

Românii din Ungaria îl pot pomeni numai cu recunoștință, deoarece în scandalul electoral, când sistemul de autoconducere românească a fost violată în mod legal de niște „aventurieri politici”, întotdeauna avea o atitudine hotărâtă, luând în apărare comunitatea românească autentică. În acest timp, Oficiul pentru Minorități a ajuns sub conducerea Ministerului Justiției, astfel, după opinia majorității politicienilor minoritari, dar și a partidelor parlamentare, ponderea ei a scăzut considerabil. Activitatea instituției s-a marginalizat la îndeplinirea unor sarcini administrative.

Fodor Gábor, fostul președinte al Comisiei Parlamentare a Drepturilor Omului, Minorități și Culte (1990-93), reprezentant al Alianței Liberilor Democrați, susține:

Fodor Gábor

– Sînt adeptul variantei ca Oficiul să fie structurat în Cămară. Am condus un portofoliu, deci am o oarecare imagine despre activitatea unui ministru. Există probleme care nu pot fi rezolvate în „mașina de tocat” a unui singur portofoliu. În cadrul ministerelor se duc lupte între sferele de interes, se confruntă anumite domenii, care în mod tradițional sînt opozante. Ministrul trebuie să coordoneze aceste dispute. Nu este nimerit să introducem o problemă atât de sensibilă unde se confruntă interesele mai sus amintite într-un ministru de resort. În astfel de condiții chiar și cu cea mai mare bunăvoință vor fi știrbite interesele reale ale minorităților.

Posibilitatea Oficiului de a lua inițiative proprii s-a redus la minim. Iar președintele Donceve a căzut victimă luptelor de coaliție. Într-un portofoliu condus de Forumul Democrat Maghiar nu a fost suportat un

funcționar susținut de Alianța Tinerilor Democrați. Iar cel mai mare partid de guvern nu la luat în apărare, neavînd curajul să periclitizeze echilibrul de coaliție. În locul lui Donceve Toso, acum pentru prima dată în istoricul instituției, nu a ajuns un politician venit din rîndurile naționalităților. De la Oficiul Maghiarilor de Peste Hotare a fost transferat aici Báthory János, chiar și în pofida părerii contrare a multora dintre liderii de opinie ai minorităților. Astfel, în mod regretabil s-a întrerupt o tradiție, și, contrar principiilor, au învins interesele politice. Guvernul ungar dispune și la ora actuală de un mic oficiu, pînă ce chiar și țările învecinate – mult criticate pentru politica lor minoritară – lucrează la o structură instituțională mult mai serioasă.

– Cred că după 10 ani a sosit momentul ca să se analizeze funcționarea Oficiului. – declară Popovics György, șef de departament la OMNEU – Aceasta trebuie adaptată la exigențele prezentului. Asta nu înseamnă că este nevoie de o restructurare totală, dar sînt necesare anumite modificări. Un model ar putea fi cel al țărilor vecine, unde funcționează deja ministere cu probleme legate de minorități. Îmi amintesc că în 1994, la solicitarea Consiliului Europei, am organizat la Budapesta Conferința Guvernurilor pentru Minorități. Atunci cei din vecini au venit la noi să învețe, pentru că acolo nu funcționau astfel de oficii. De atunci au trecut 5-6 ani și care este situația? Aproape în toate țările vecine s-au înființat ministere pentru minorități, iar noi am rămas la nivelul unui oficiu, care după părerea multora nu are un loc bine definit în structura guvernamentală.

Oricum, actualul președinte Báthory János nu a sosit ca un străin absolut în fruntea instituției. Domnia sa, în anii 1990-95, era adjunctul lui Wolfart János. De la instaurarea de la 20 decembrie 1990 a Oficiului, prea mult timp nu i-a stat la dispoziție să se remarce. Probabil că pînă la alegerile din 2002, cea mai mare sarcină a lui va fi urgentarea modificărilor de lege, care ar filtra aventurierii politici din reprezentanțele minoritare. Ștefan Crăsta

Vom fi întrebați despre apartenența etnică și despre religie

Peste o săptămînă va începe recensămîntul general din 2001. Între 1 și 24 februarie se va număra populația Ungariei, adunîndu-se numeroase date statistice despre locuitorii țării. În paginile din numărul trecut al Foii românești s-a publicat un amplu material despre recensămînt. Revenim acum din nou asupra temei, considerînd numărarea populației o problemă importantă, mai cu seamă pentru că vom fi întrebați și despre apartenența etnică, precum și despre religia noastră. Chiar dacă nu sîntem obligați să răspundem la aceste întrebări, ceea ce va rezulta în urma recensămîntului din 2001 va constitui pentru

docșilor raportat la numărul total al populației comunei în anul respectiv în localitățile cu parohie ortodoxă română. Informațiile ne-au fost oferite de Oficiul Central de Statistică (Vezi tabelul 2).

Formularul care va fi completat la recensămîntul ce începe peste o săptămînă are un capitol aparte care cuprinde întrebări privitoare la apartenența etnică. Formularul enumeră aici cele 13 minorități naționale din țară în ordine alfabetică. Se va întreba: „De ce naționalitate vă considerați?” (Întrebarea nu se referă la cetățenie, ci la identitatea culturală, națională, apartenența etnică a persoanelor.)

Tabelul 1

1900	1910	1930	1949	1960	1970	1980	1990
26975	28491	16221	14713	15787	12624	10141	8730

Cifre privitoare la numărul locuitorilor cu limba maternă română

Tabelul 2

Localitatea	Ortodoxi în 1949	Localitatea	Ortodoxi în 1949
Micherechi	86,9%	Crîstor	17,5%
Veherd	74,3%	Aletea	15,2%
Săcal	51,8%	Jaca	15,1%
Chitighaz	50,3%	Leucusghaz	11,9%
Peterd	41,7%	Giula	7,8%
Otlaca-Pustă	37,8%	Bichiș	0,7%
Apateu	35,7%	Ciorvaș	0,7%
Cenadul Unguresc	35,2%	Bichișciaba	0,4%
Darvaș	35,2%	Budapesta	0,4%
Bătania	18,9%	Seghedin	0,3%

Tabelul 3

Localitatea	Totalul locuitorilor în 1990	Numărul românilor în 1980	Numărul românilor în 1990	Proporția greco-catolicilor în 1949
Bedeu	377	15	48	71%
Leta Mare	6729	—	14	57,8%
Pocci	2652	5	8	46,4%

multe generații ce ne vor urma o sursă de informație despre noi (Vezi tabelul 1).

Ultima dată, la recensămîntul din 1949, s-au adunat cifre despre apartenența religioasă a cetățenilor Ungariei. După mai bine de 50 de ani, acum se va întreba din nou și despre religie, confesiune. Pe formularul cu care va veni la noi în casă referentul Centrului de Statistică nu vor fi nominalizate cultele, bisericile. Va trebui deci să numim biserica, religia de care aparținem. Redăm mai jos cifrele de la recensămîntul din 1949, din care rezultă proporția orto-

Urmează apoi întrebarea: „Care este acea naționalitate de a cărei valori culturale și tradiții vă legați?” Două întrebări se referă la limbă. Se întrebă următoarele: „Care vă este limba maternă?”, precum și „În cercul familial, cu prietenii, în general, în ce limbă vorbiți?”

Majoritatea acelor care au fost înregistrați la recensămîntul din 1990 ca români, trăiau în județul Bichiș (5041), urmînd apoi Budapesta (1263), județul Bihor (950), Pest (584) și Csongrád (496). Topul localităților cu cel puțin 100 de locuitori înregistrați ca români în 1990 este următorul: Micherechi (1848), Chitighaz (1488), Budapesta (1263), Giula (517), Aletea (261), Bătania (252), Apateu (211), Seghedin (188), Cenadul Unguresc (183), Săcal (157), Otlaca-Pustă (126). În restul localităților, numărul acelor care s-au declarat de români a fost sub o sută.

La recensămînt se adună date nu numai de la persoanele care au cetățenia maghiară, ci și de la aceia, care au domiciliul temporar în Ungaria, dar eventual sînt cetățenii altor țări. Tabelul de mai jos cuprinde cifre referitoare la proporția greco-catolicilor în 1949 raportat la totalul populației din trei localități bihorene, precum și date despre locuitorii români din anii indicați (Vezi tabelul 3).

La recensămintele anilor precedenți, niciodată nu au fost formulate în mod atât de complex întrebările referitoare la apartenența etnică, identitatea culturală, limba locuitorilor țării. Cifrele totalizate la recensămîntul din 2001 le vom putea afla în vara anului 2002. Șt. Frățean

Un nou drept al minorităților în România

Parlamentul României a adoptat legea prin care se asigură folosirea limbilor minorităților în administrația publică. Astfel, în localitățile unde proporția unei minorități naționale este de cel puțin 20%, în viața publică locală se poate folosi și limba maternă a naționalității respective.

În aceste localități este obligatoriu ca tablourile cu denumirea instituțiilor publice să se treacă și în limba minorităților. În acele consilii locale, în care o treime dintre deputați sînt din rîndul naționalităților, la ședințele acestor consilii se poate folosi și limba maternă a minorităților, iar în acest caz primarul este obligat să angajeze translator, dacă majoritatea consilierilor n-ar cunoaște limba naționalităților conlocuitoare. Primul ministru Adrian Năstase a declarat cu ocazia adoptării acestei legi importante pentru asigurarea drepturilor minorităților din România că nu poate fi în dezavantaj pentru nici un român, dacă vorbește puțin ungrește.

O perspectivă sănătoasă asupra problemelor vieții

Dragi cititori, am dori ca pe parcursul mai multor ediții să anticipăm câteva dintre întrebările dumneavoastră legate de problemele cu care ne confruntăm în viață și să le întâmpinăm cu răspunsuri practice și eficiente, oferite de cel mai cunoscut evanghelist pe plan mondial – Dr. Billy Graham.

Aceste întrebări și răspunsuri sunt cuprinse în cartea *Răspunsuri la problemele vieții* a cărei autor este Dr. Billy Graham.

Dr. Billy Graham a împărțit Vestea Bună celui mai ridicat număr de suflete care a fost atins vreodată în istorie. În cursul campaniilor sale de evanghelizare, a călătorit pe toate continentele și a avut privilegiul de a intra în contact cu oameni de stat din lumea întreagă.

Întrebările și răspunsurile din acest număr conțin o temă care, cu siguranță va trezi curiozitatea tinerilor:

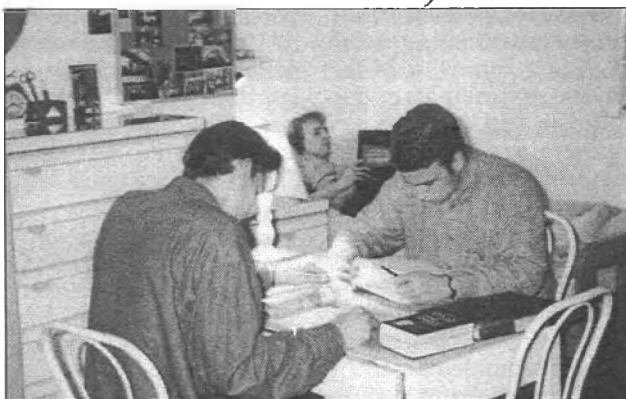
Sunt îndrăgostită de un tânăr simpatic, însă părinții mei nu îl acceptă. În ce măsură trebuie să asculte copiii de părinți?

Biblia ne învață să-i cinstim pe părinții noștri, însă nu ne spune că ei au dreptul să le comande copiilor lor adulți.

„Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, pentru ca să îți se lungească zilele în țara pe care ți-o dă Domnul, Dumnezeuul tău!” (Exod 20.12). Apoi, în Noul Testament ni se spune: „Copii, ascultați în Domnul de părinții voștri, căci este drept!” (Efeseni 6.1). A fost o perioadă în viața ta când trebuia să răspunzi în fața părinților pentru tot ceea ce făceai. Trebuia să ascuți de ei în toate lucrurile. Dar ei au uitat că această relație nu poate continua odată ce tu ai ajuns la maturitate. Trebuie să le dai în continuare cinstea cuvenită ca părinți, dar nu ești obligată să renunți la bucuria unei căsnicii din cauza lor.

Însă există și un alt aspect al acestei probleme. Uneori descoperim voia lui Dumnezeu ascultând sfatul altora, mai ales atunci când sunt creștini dedicați. Sunt sigur că tu dorești să îndeplinești voia lui Dumnezeu cu privire la alegerea unui partener de viață. Cercetează cu atenție punctul lor de vedere și apoi ia o decizie, urmând călăuzirea Domnului.

Eu și prietenul meu suntem foarte îndrăgostiți unul de celălalt și am început să

discutam despre căsătorie. Ne potrivim din toate punctele de vedere, însă pe el nu îl preocupă Dumnezeu și biserica. Însă pentru mine sunt foarte importante. Credeți că lucrul acesta va constitui o problemă când vom fi căsătoriți?

Da. Trebuie să te avertizez că mai târziu poate deveni o problemă gravă. Este mult mai bine să rezolvi acum problema aceasta decât să aștepti ca situația să se înrăutățească.

Am cunoscut multe femei care, după mulți ani de căsnicie și încercări de a-și convinge soții, regretă că n-au dat ascultare sfaturilor Bibliei cu privire la alegerea partenerului și că nu s-au căsătorit cu un creștin.

Cum va fi afectată căsnicia voastră dacă te căsătorești cu el?

Cel mai evident va fi modul de creștere al copiilor și educația lor spirituală. Chiar dacă soțul tău este de acord ca ei să participe la școala duminicală și la serviciile divine (ceea ce nu se întâmplă întotdeauna), prin exemplul său le demonstrează că

Dumnezeu este inexistent pentru el, iar aceasta poate avea o influență puternică asupra lor. De ce L-ar lua în serios pe Hristos, din moment ce El nu înseamnă nimic pentru cei pe care ei îi respectă și îi iubesc?

De asemenea, aceasta poate afecta căsnicia voastră și în alte moduri. Inevitabil, o persoană care nu este interesată de Dumnezeu și de voia Sa are alte priorități, ceea ce provoacă o stare de tensiune. Și, de-a lungul anilor, încet dar sigur, el te va influența și te va abate de la legământul tău cu Hristos.

Mesajul Bibliei este foarte clar: „Nu vă înjugați la un jug nepotrivit cu cei necredincioși” (2 Corinteni 6.14). Ai făcut un legământ cu Isus Hristos? Împărtășește convingerile tale prietenului tău și roagă-te ca Dumnezeu să-l convingă că are nevoie de Hristos! Dacă el continuă să nu arate nici un interes pentru Hristos, încrede-te în Dumnezeu, căci El te va călăuzi spre un alt bărbat, cel pe care El l-a ales pentru tine, astfel ca familia ta să fie unită în Hristos!

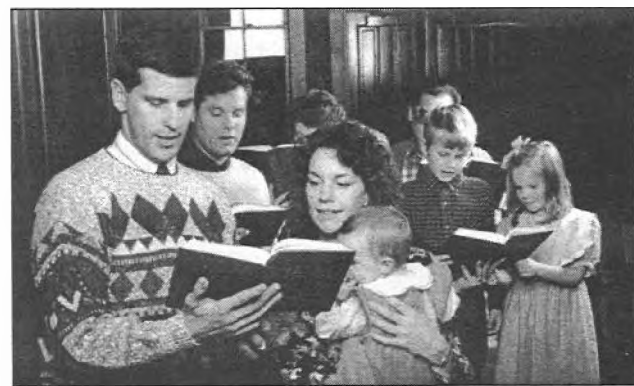
Nicoleta

Familia de la mediocritate la excelență

Viața de familie este o viață de părtășie continuă. Ceea ce uită sau nu vor să știe cei mai mulți oameni este faptul că altarul din familie este necesar și eficient chiar în zilele unei epoci moderne.

În rândurile care urmează vom prezenta câteva motive pentru care considerăm că timpul de închinare în familie este foarte important:

- aduce unitate în viața de familie și credință în loc de certuri
- dă fiecărui membru al familiei sentimentul prezenței lui Dumnezeu
- arată copiilor că Dumnezeu nu este o ființă căreia trebuie să ne închinăm duminică, ci El este relevant în viața de zi cu zi
- dă membrilor familiei posibilitatea de a se corecta și de a-și mărturisi păcatele
- întărește membrii familiei, pentru ca fiecare să-și poată îndeplini sarcinile și responsabilitățile din timpul zilei
- protejează de insultele și de neînțelegerile care pot să apară
- continuă lucrarea bisericii și transformă căminul într-un sanctuar în care Hristos este onorat.

Biblia spune: „Și poruncile acestea, pe care ți le dau astăzi, să le ai în inima ta. Să le întipărești în mintea copiilor tăi și să vorbești de ele când vei fi acasă, când vei pleca în călătorie, când te vei culca și când te vei scula” (Deuteronom 6.6,7)

Fiecare își dorește să poată spune atât ei, cât și alții despre propria familie că este un cămin al bucuriei, al unității, al căldurii sufletești. Cu alte cuvinte, o familie care nu trăiește de azi pe mâine ci dimpotrivă, este bine consolidată, având siguranța biruinței în fața oricărei furtuni. Dar să nu uităm că, pentru a ajunge aici este absolut necesar să avem un timp de închinare cu toată familia, bine organizat: un altar de familie închinat lui Dumnezeu.

Dumnezeu să ne ajute în a avea familii excelente!

Pastor Daniel Burtic

Un cuvânt bun pentru momentele grele ale vieții

Îngrijorarea este o problemă pentru viața fiecărui om. Dar, să nu uităm că milioane de creștini au dovedit că, folosind și ascultând Cuvântul lui Dumnezeu, în loc să permită ca îngrijorarea să le domine gândirea, aceasta le-a schimbat complet situația. Un exemplu elocvent este povestea doctorului Paul Yonggi Cho, cea pe care el însuși o povestește, despre o doamnă din biserica sa. (Paul Yonggi Cho este pastorul celei mai mari biserici din lume, cu peste 700.000 de membri, în Seul, Coreea).

Într-o zi, această tânără doamnă a venit la pastorul Cho ca să se roage pentru ea. Ea avea cancer, iar doctorii îi mai dăduseră încă puțin timp de trăit. El i-a spus să meargă

gând: „Am terminat, pastore! De zece mii de ori am scris »Prin rănile Lui« eu sunt vindecată!”

„Cum mai merge cu cancerul?” a întrebat pastorul Cho.

„Cu cancerul? A, păi am și uitat complet de cancer. Aceasta înseamnă că m-am și vindecat!” Ea a strigat de bucurie – era într-adevăr vindecată!

Ce anume a făcut-o să se vindece? Supunerea ei? Faptul că a scris? Dumnezeu a vindecat-o pentru că ea a fost mai preocupată cu Cuvântul Lui, decât cu problema ei. Ea s-a concentrat asupra soluției și nu asupra nevoii ei. Cuvântul lui Dumnezeu a început să prindă rădăcină în inima ei mai mult ca niciodată; a pus

stăpânire pe ea; a ocupat primul loc în gândirea ei aproape fără să știe, credința ei a crescut și a luat locul grijii și disperării, cele care înainte o țineau captivă.

Problema noastră poate să nu fie cancer sau vreo altă boală, însă Dumnezeu are multe căi de a ne aduce vindecare și de a ne ajuta. El este un Dumnezeu al diversității. Nu dăm acest exemplu ca pe o rețetă de vindecare a cancerului. Aceasta a fost ceea ce Dumnezeu l-a îndrumat pe pastorul Cho să-i spună acestei doamne – și a funcționat.

Problema la care facem referire aici este că această doamnă a descoperit că, a te lăsa să fii absorbit și cuprins de Cuvântul lui Dumnezeu a adus un lucru mai bun decât ar fi adus îngrijorarea.

Un domeniu în care românii sînt printre primii în lume

În România ultimilor patru ani s-au construit o mie de lăcașe de cult

În ultimii patru ani, din 1996 pînă în anul 2000, Biserica Ortodoxă Română a construit 492 de biserici, Biserica Greco-Catolică – 67, Biserica Romano-Catolică – 37, Biserica Reformată – 16, Biserica Unitariană – 3, Vicariatele Serbiei și Ucrainei (ortodoxe) – 3, Biserica Creștină de Rit Vechi (ortodoxă) – 10. Un mare număr de lăcașe au construit Bisericele neoprotestante, cu statut legal de culte admise în România: Biserica Creștină Baptistă – 119, Biserica Penticostală – 67, Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea – 57.

Au mai construit lăcașe de rugăciune: Biserica Creștină Apostolică – 17, Biserica Evanghelică Română – 6, Martorii lui Iehova – 29, Asociația Nazarinienilor – 2, Asociația „Oastea Domnu-

lui” – 1, Asociația Philadelphia – 1. Cultul islamic și-a ridicat două moschei.

Aceste date au fost furnizate buletinului de presă „Viața cultelor” de Secretariatul de Stat pentru Culte. Pe teren, însă, o mulțime de denominațiuni religioase, inclusiv Biserica Ortodoxă, construiesc biserici fără aprobările legale de rigoare, astfel încît se poate aprecia că în România ultimilor patru ani s-au ridicat aproximativ o mie de lăcașe de cult, ceea ce situează România, raportat la numărul de locuitori, pe primele locuri în lume.

Conform recensămîntului din 1992, un număr de 10.331 de cetățeni ai României s-au declarat ateii, alți 24.314 – fără religie, iar 8.139 – ca aparținînd unor religii nonconfesionale.

Biserica Ortodoxă în Occident

În mai puțin de patru ani, începînd din iunie 1995, românii ortodocși grupați în Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania și Europa Centrală au reușit să adune aproape 1,14 milioane de mărci germane, cu care a fost cumpărată o proprietate situată în perimetrul central al orașului Nürnberg. Aceasta constă dintr-o biserică, două clădiri mari, o grădiniță și o curte interioară. Începînd din vara lui 1999, au fost restaurate în întregime biserica și parțial clădirile. În prezent sînt în curs de execuție încălzirea centrală a bisericii și pregătirea interiorului pentru pic-

tura în frescă. Iconostasul este sculptat de mînă în lemn de stejar și este o adevărată operă de artă. El nu va fi montat decît după ce vor fi terminate toate lucrările interioare. Vor urma tencuirea exterioară a bisericii și executarea mai multor mozaiuri: Sfinții Martiri Brâncoveni (hramul Mitropoliei), Botezul Domnului (hramul original al bisericii) și Sfîntul Mare Mucenic Dimitrie (hramul parohiei ortodoxe române din Nürnberg), precum și medaloane cu sfinți din Răsăritul și din Apusul Europei, ca semn al unității continentului. **Orthopress**

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 28 ianuarie 2001

Aletea	– ora 9.00 –	pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău
Bichiș	– ora 8.30 –	pr. Petru Pușcaș
Bichișciaba	– ora 9.00 –	pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 –	pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala din Giula	– ora 10.00 –	P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean
Chitighaz	– ora 9.30 –	pr. Florin Olteanu
Leucușhaz	– ora 9.00 –	pr. Ilie Ciocan
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	– ora 9.00 –	pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30 –	pr. Aurel Becan
Vecherd	– ora 10.00 –	pr. Cosmin Pop

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

La 30 ianuarie, Biserica Ortodoxă Română îi sărbătorește pe

Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur

În zilele împărăției lui Alexios I Comnenul (1081–1118), care a luat împărăția după Nichifor Botaniates (1078–1081), s-a făcut împărțire și prigonire între bărbății cei pricopsiți în învățături și îmbunătățiți. Căci unii cinsteau mai mult pe marele Vasile, zicînd despre dînsul că este înalt la cuvinte, ca unul ce a cercetat și a ispitit firea lucrurilor prin sine, și cum că era atît de mult îmbunătățit, încît puțin îi lipsea de a-l asemăna pe el cu îngerii.

Căci nu făcea pogorămînt legii, nici ierta cu lesnire, ci era greu la obicei și aspru, neavînd la sine nici un lucru pămîntesc. Iar pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur îl micșorau, ca și cum ar fi fost în oarecare chip potrivnic marelui Vasile, fiindcă era lesnicios și atrăgător către pocăință. Erau însă alții care înălțau pe dumnezeiescul Hrisostom, ca și cum ar fi fost în învățături mai cu pogorămînt omenesc și cum că mai cu înlesnire povătuia pe toți, și îi chema către pocăință. Deci, îl cinsteau mai mult decît pe marele Vasile și decît pe Grigorie atît pentru mulțimea cuvintelor celor de miere curgătoare, cît și pentru iscusința cugetărilor.

Alții iarăși cinsteau mai mult pe dumnezeiescul Grigorie, ca cel ce a întrecut în înțelepciune și în învățatură elinească pe toți dascălii cei vestiți și pe elini, cum și pentru frumusețea cuvintelor și înflorirea lor. Deci, ziceau, cum că înțeleptul Grigorie biruia pe toți și cum că acestuia i se cădea înțietatea. Atunci, prin o pricină ca aceasta a celor învățați s-a întîmplat de s-a despărțit mulțimea poporului. Și unii se ziceau Ioaniteni, alții Vasiliteni, iar alții Grigoriteni. Deci, astfel sfădindu-se cei înțelepți și zicînd între dînșii multe feluri de cuvinte, de trei ori fericirii aceștia dascăli au voit să-i împace, ca să nu se mai sfădească în deșert.

Pentru aceea, după cîțiva ani, s-au arătat sfinții ierarhi, mai întîi cite unul deosebit, apoi și cite trei împreună, nu în vis, ci aievea la arătare, lui Ioan, mitropolitul cetății Evhaitenilor, care era om îmbunătățit și preînțelept, după cum și scrierile lui îl arată. Și toți trei au zis către

Biserica Trei Ierarhi din Iași a fost ctitorită de domnitorul Vasile Lupu. Ea adăpostește osemintele domnitorilor Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir și Alexandru Ioan Cuza

dînsul cu un glas: „Noi, precum vezi, una sîntem la Dumnezeu și nu este între noi nici o sfadă sau împotrivire, ci fiecare în vremea sa pornindu-se de dumnezeiescul Duh, am scris învățăturile spre mîntuirea cea de obște și folosul oamenilor; și acelea pe care le-am învățat noi înșine, le-am dat și altora spre înmulțirea talantului nostru și nu este între noi vreunul întîi sau al doilea, ci dacă veți vorbi de unul, cei doi urmează.

Deci, sculîndu-te, poruncește acelora care se separă, sfădindu-se, să nu se despartă, luptîndu-se pentru noi, căci pentru aceasta și noi ne-am sîrguit cît am fost vii, și după mutarea noastră, ca să împăcăm lumea și să o aducem într-o unire. Deci, împreunîndu-ne într-o zi, cînd ți se va părea ție că este de cuviință, fă nouă praznic cuviincios. Apoi, spune și celorlalți care vor fi mai pe urmă, cum că noi sîntem una la Dumnezeu și noi negreșit vom mijloci înaintea lui Dumnezeu cele pentru mîntuire, pentru cei

ce ne vor săvîrși praznicul pomenirii noastre”. Acestea zicînd, i se părea mitropolitului Ioan că sfinții se înălțau la cer, strălucind cu lumină nemărginită și chemîndu-se unul pe altul pe nume.

Deci, sculîndu-se acel minunat om, adică arhierul evhaitenilor, a făcut precum i-au poruncit lui sfinții, potolind mulțimea și pe toți aceia care se sfădeau mai înainte. Aceștia au crezut cele spuse de el, că era om vestit, și pentru învățatura lui cea mare, și pentru fapta cea bună, căci a lăsat predanie Bisericii spre a se face praznicul acesta.

Astfel, Sfîntul episcop Ioan, găsind în luna ianuarie prăznuindu-se toți cei trei sfinți ierarhi, adică la întîia zi pe Vasile, la 25 pe dumnezeiescul Grigorie și la 27 pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, i-a unit la 30 pe toți, împodobindu-se pomenirea lor cu canoane, cu tropare și laude, precum li se cădea lor, și fiind aceasta cu voia sfinților, nu au nici o lipsire în laude.

Biserici din Ardeal vor primi imobil la Budapesta

Legea bugetară a Ungariei stabilește ca bisericilor maghiare din Transilvania să li se asigure la Budapesta un imobil care să fie dat în folosință încă în anul 2001. S-au rezervat în acest scop 600 de milioane de forinți.

Reprezentanții bisericilor romano-catolice, reformate, evanghelice și unitariene din Ardeal s-au și înțeleas că să fie cumpărat un singur imobil, care apoi ar fi folosit de aceste culte în proporția ponderii lor pe care o au în Transilvania. Clădirea se pune la dispoziția bisericilor maghiare pentru intensificarea legăturilor cu țara-mamă.

Iarăși nu se poate da examen de limbă la Seghedin

După aproape un an de pauză, la 12 ianuarie 2001, la Lectoratul de Limbi Străine a Universității din Seghedin s-a ținut examenul de stat la limba română. Cei 14 candidați au dat dovadă de cunoștințe de limbă română în fața unui juriu, compus din profesorii Ana Hoțopan și Mihai Cozma. Șapte persoane s-a prezentat pentru examenul de bază, șase pentru cel de grad mediu, și o singură persoană s-a înscris la examenul de grad superior.

Referența Lectoratului de Limbi Străine de la Seghedin ne-a informat că cei

care se înscriu la examenul din limba română, de obicei sînt bine pregătiți. Doar să aflăm cînd va fi următorul examen de limbă, am fost informați că în luna martie se va putea da examen numai la Budapesta, la centrul din strada Rigó, pentru că, din anumite neglijențe, Lectoratul din Seghedin nu dispune de acreditarea necesară. În lunile ce urmează se va rezolva această situație, astfel din luna iunie 2001 din nou se va putea da examen de stat la limba română și la Seghedin.

E. Iova

Vrem aderare la UE, dar nu știm limbi străine

Conform unui raport realizat de specialiștii Uniunii Europene, nivelul învățămîntului maghiar corespunde normelor europene. Singura excepție o constituie domeniul limbilor străine.

Această constatare este susținută și de sondajul realizat de un grup de cercetători de la Universitatea ELTE din Budapesta, conform căruia doar 11,8 la sută din populația de peste 14 ani vorbește la un oarecare nivel o limbă străină. Dintr-o altă cercetare, realizată în două etape – la începutul anilor '80 și în 1994 – arată de asemenea rezultate negative în privința populației adulte. Fără a se lua în considerație vorbito-

rii de limbi minoritare, doar 18 la sută din populație cunoștea la nivel acceptabil o limbă străină, procentul celor care vorbeau două limbi străine fiind de 3,3 la sută. Ridicarea nivelului învățămîntului de limbi străine este importantă nu numai din punctul de vedere al aderării țării noastre la Uniunea Europeană, pentru că se preconizează ca peste cîțiva ani diploma de bacalaureat să poată fi obținută numai după terminarea unui examen de limbi străine de grad inferior și a unui examen de grad mediu, iar pentru diploma universitară studenții vor trebui să facă trei examene de limbi străine – cîte unul de grad inferior, mediu și superior.

Iulia Kaupert

UMOR

În prima zi de școală, învățătoarea făcea cunoștință cu noii ei elevi.

- Pe tine cum te cheamă?
- Bulă!
- Spune măi, frumos!
- Frumooooo!

😊 😊 😊

- Ia spune-mi, Bulă, spune învățătoarea. Ce e tatăl tău?

- Ambasador.
- Ambasador?! se sperie biata învățătoare. În ce țară?

- Nu știu, doamna învățătoare, că la el pe șapcă doar ațit scrie: Ambasador.

😊 😊 😊

- Ca să văd dacă ați înțeles modul cum se folosesc numele personale într-o poziție, am să vă dau un exemplu. Dacă tu, Ionescule, spui: Eu merg la strand, mama ta cum îți va răspunde?

- Tu ai să stai acasă!

ENCICLOPEDIIE GENERALĂ PENTRU COPII

Povestea Pămîntului

Pămîntul s-a format acum 4.600 milioane de ani, din gaze și praf, devenind o sferă de rocă fluidă datorită temperaturii mari. Cu timpul, suprafața lui s-a răcit și s-a întărit.

Savanții cred că Pămîntul și-a schimbat înfașurarea de-a lungul milioanele de ani. Unele animale au murit și au apărut altele, capabile să supraviețuiască în noi condiții.

Cum s-au format mările și oceanele?

Pămîntul fierbinte era acoperit de nori denși de gaze și vapori. Cînd temperatura s-a răcit, a început să plouă. A plouat milioane de ani și astfel s-au format mările și oceanele.

În primele milioane de ani, nu a existat viață pe Pămînt. Atunci s-au format munții, care apoi s-au erodat. Uscatul a fost acoperit de ape, apoi acestea s-au retras.

Începuturile vieții

Primele forme de viață de pe Pămînt trăiau în mări și erau prea mici pentru a fi văzute.

Apoi au apărut algele. Ele eliberează oxigen, necesar primelor animale marine pentru respirație.

Peștii au fost primele animale ale căror corpuri

aveau coloană vertebrală și schelet.

Viața în mlaștini

Cum tot mai mult uscat ieșea de sub ape, viețuitoarele marine s-au răspîndit pe uscat, unde au început să crească plante: astfel animalele găseau hrană și pe uscat.

De-a lungul unei perioade îndelungate de timp, unor pești li s-au dezvoltat plămîni, ei au ieșit din apă, deplasîndu-se pe uscat cu înotătoarele lor puternice.

Aceste animale, numite amfibii, trăiau și în mare, și pe uscat. Alături de multe specii de insecte, ele viețuiau în mlaștinile ce acopereau Pămîntul.

Reptile

Clima pe Pămînt s-a încălzit tot mai mult, iar mlaștinile s-au uscat. Cum amfibiile își depuneau ouăle în apă, multe au murit. Au apărut alte animale, numite reptile, care au supraviețuit noilor condiții, depunînd ouă pe uscat.

Niște reptile uriașe, numite dinozauri, stăpîneau Pămîntul. Unele dintre ele erau de treizeci de ori mai mari decît un elefant. Multe se hrăneau cu plante, iar cele numite pterosaurus, acelea puteau zbura. Dino-

zaurii au murit acum 60 milioane de ani.

Mamifere

Oamenii de știință nu știu exact de ce au dispărut dinozaurii, însă cu 150 de mii de ani înainte de dispariția lor, au apărut primele mamifere.

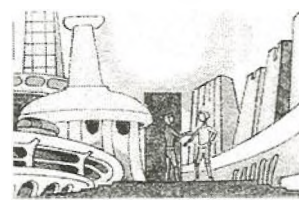
Mamiferele sînt animale inteligente, care-și hrănesc puii cu lapte. Tot în această perioadă au apărut și primele plante cu flori.

Iarna de un milion de ani

Clima pe Pămînt s-a răcit și a început perioada glaciară. O mare parte a uscatului era acoperită de gheață și numai mamiferele cu blană groasă au supraviețuit.

În timpul perioadei glaciare, primele ființe umane trăiau în peșteri, se încălzeau la foc și confecționau unelte din piatră.

Savanții spun că Pămîntul nu va mai exista peste 5000 milioane de ani, cînd Soarele va fi de o sută de ori mai mare decît acum, iar planeta noastră va arde.

Reptile

Acum 280 milioane de ani

Caracterul

Cea mai rea stare a omului e să fie fără caracter.

Doamna de Puisieux (1720-1798)

Cine n-are caracter, nu-i om, e un lucru.

Chamfort (1741-1794)

Talentul se formează în singurătate, caracterul în societate.

Goethe (1749-1832)

Cu cât se adaugă experiența vieții, cu atât pun caracterul mai presus de știință și de talent.

Titu Maiorescu (1840-1917)

Între caractere și inteligențe n-ar trebui să existe alegere. Inteligențele se găsesc foarte adesea, caracterele foarte rar. Caracterul omului e tipărit în fața lui.

Eminescu (1850-1889)

Podoaba vieții este talentul, cununa talentului caracterul.

S. Mehedinți (1869-1962)

Vehicule pe apă

Orizontal: 70, 77, 37, 39, vertical: 77.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10						11		
		12				13		
14	15		16		17			18
19		20				21	22	
	23			24		25		
26				27			28	29
30			31			32		33
		34				35		36
37	38				39			40
41				42				

ORIZONTAL: 1. Gumă. 7. Uzat. 12. Același fel de sunete din dinari. 13. Nuc – amestecat. 14. N. S. 16. A pune pe ... – a aduce în discuție. 18. Ceea ce este identic în repede și repetă. 19. Nu e surd. 21. Traseu. 23. Substantive ... – de sex bărbătesc. 26. Oxid de calciu. 27. ...man – căpățenie de cazaci. 28. Același fel de sunete din toarse. 30. Așa încep orice enigmă. 31. Unitate monetară în Franța (a=ă). 33. Cuvânt de negație. 34. Bucată de țesătură fină purtată de mirese. 35. Volum. 41. Caută ... în papură. 42. Navă fluvială de război.

VERTICAL: 1. Lenuța. 2. Lutețiu. 3. Așa i se mai poate spune Anei. 4. United ... of America. 5. Trai – amestecat. 7. Animal cu clește. 8. Oxigen, hidrogen. 9. Șes acoperit cu tufișuri și plante spinoase. 11. Mergi (în cameră). 13. Invers: pronume personal. 15. Obiect de îmbrăcăminte. 18. Veșnic. 20. Cadou. 22. Grăsime extrasă din lapte. 24. Carol – în limba germană. 25. Element chimic (La) 26. Substanță toxică, „armă” a șerpilor. 29. Mă ... – mă minii. 31. F. A. A. 32. Foi dreptunghiulare de hirtie. 34. Cinci, cincizeci, cinci sute – cu cifre romane. 36. Tăcut, liniștit. 38. Vocale identice. 39. O jumătate de șort. 40. Două treimi din pom.

L. B.

Dezlegare: ăntă 'plută 'șă'lo' 'hă' 'ăntă

Concurs de mare importanță

La 15 ianuarie 2001 s-a ținut la Liceul N. Bălcescu olimpiada pe țară din limba română a elevilor de școală medie, concurs cunoscut sub prescurtarea OKTV (Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny). Pentru că la noi în țară există numai un singur liceu românesc, e natural că acest concurs se organizează la școala noastră din Giula.

De mulți ani nu s-au prezentat atâția elevi la acest concurs, care are o mare miză. Anume, primii cinci câștigători vor primi din română scutire la bacalaureat, iar primii trei nu vor trebui să dea examen de admitere. În cunoștința acestor avantaje este ușor de înțeles, de ce s-au prezentat în acest an 16 elevi la OKTV.

(Din anul III – Anita Ruja, Eva Ruja, Andreea Gurzău, Emil Kovács, Răzvan Moț, Alexandru Petrușan, Gheorghe Ruja; din anul IV – Zsolt Cserhádi, Lucian Oltean, Gavril Rus, Agneta Navratil, Zorica Fekete, Marta Petrușan, Toma Bordeaș, Gheorghe Avramuț, Tiberiu Cora.)

Lunea trecută s-a ținut numai proba în scris, dar toți cei care am participat am fost de aceeași părere: examenul a fost foarte greu.

În prima parte a examenului elevii au primit 9 exerciții de gramatică, iar în partea a doua a trebuit să alegem din trei subiecte propuse. Acestea au fost următoarele:

1. Prezențați o persona-

litate remarcabilă a românilor din Ungaria

2. Obiceiuri tradiționale legate de cele mai însemnate evenimente familiale la românii din Ungaria

3. „Nuvelele lui Ioan Slavici au aceeași importanță pentru proză ce a avut-o Eminescu pentru poezie, Caragiale pentru teatru și Creangă pentru povestire” – Moara cu noroc de Ioan Slavici

Cei mai mulți dintre participanții la OKTV au ales cel de-al doilea subiect.

Lucrările noastre au fost trimise la institutul centrul de învățămînt OKSZI din Budapesta, unde se va hotărî cine va putea participa la examenul oral, care va fi ținut în luna aprilie a.c.

Andreea Gurzău

Giulia, Selena și Claudia – Candy

Una blondă, una creșă și una exotică. Un amestec perfect de frumusețe și talent. Numai în câteva luni, Claudia, Selena și Giulia au reușit ceea ce alte trupe nu reușesc în ani: să fie number 1 în top, să aibă o mulțime de fani și să își păstreze în același timp candoarea, căldura, picioarele pe pământ. Fetele sînt niște adolescente nebunatică, simple și modeste, care au talent, o stea norocoasă și o mare capacitate de muncă.

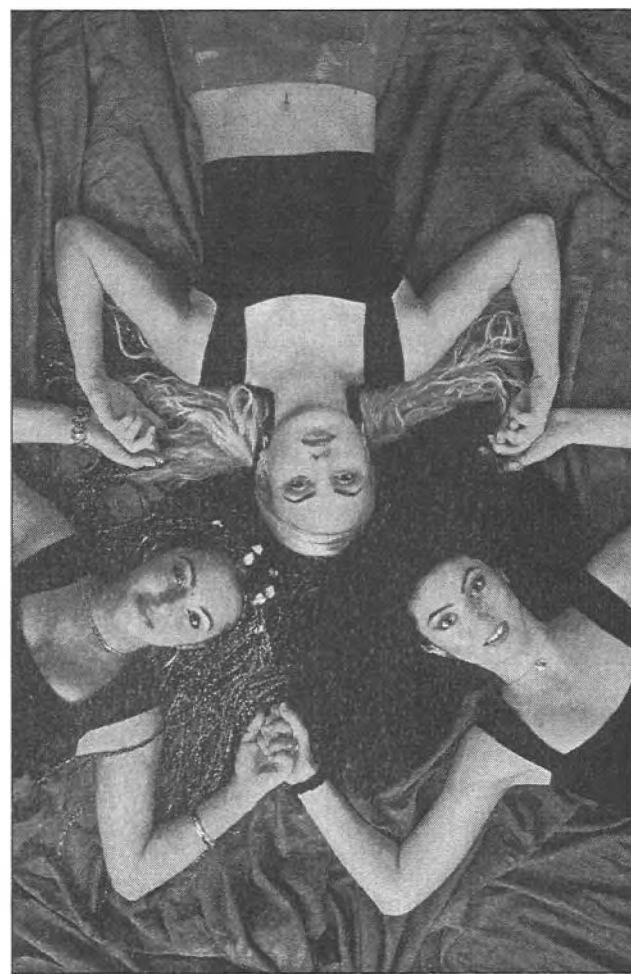
Cum a început totul e aproape o legendă. Îl știm cu toții pe Laurențiu Duță și știm ce a făcut pentru muzica dance din România. În ultimul an, Laurențiu a simțit că poate face și mai mult decît 3rei Sud Est. Și s-a gîndit la un nou proiect. Un proiect ce urma să fie total diferit de 3rei Sud Est. La polul opus chiar. O trupă de fete. Fiecare dintre fete îl cunoștea pe Laur dinainte de trupă. Laurențiu le-a adunat pe toate la o ședință, într-o zi de miercuri și le-a propus să cînte împreună. Fetele au acceptat. Restul, după cum se spune, e istorie.

Candy au lansat doar un EP. Totuși succesul a venit foarte repede. Acum fetele așteaptă lansarea primului album care va conține 12 piese și va ieși cîndva la sfîrșitul lunii. „Sînt 12 piese dintre care 6 absolut noi.

Laurențiu lucrează de zor la el. Nu știu ce ne-am face fără ajutorul lui”, spune Claudia.

Muncă, repetiții, probe la costume, concerte, școală. Orarul celor trei Candy arată ca al unui director important. Nu au decît câteva ore de odihnă pe noapte. Dar le prinde bine. „Ne place ceea ce facem și nu e ca o

muncă în adevăratul sens al cuvîntului”, spune Giulia. Am întrebat-o pe Claudia cum stă cu dragostea. A început să rîdă: „Nu stau. Sau stau, cum vreți. Adevărul este că nu am timp să mă gîndesc și la asta și sincer nu simt nevoia. Am alte lucruri la care să ne gîndim și cu timpul va veni și vremea dragostei.”

Concursuri în 12 categorii

În anul 1999, românii au înaintat la Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” 188 de concursuri, dintre ele 95 fiind sprijinite, obținând astfel un sprijin financiar de valoare de 14.959.630 de forinți pentru organizarea diferitelor programe culturale. Acum un an, numărul concurenților români a fost de 201. În anul 2000 au primit sprijin 110 concursuri românești, în total 15.044.187 de forinți.

Fundația va gospodări în anul 2001 din

Cultură și tradiții

Cel mai devreme va trebui expedit concursul în categoria pentru subvenționarea programelor culturale în general, de păstrare a tradițiilor în special. Termenul de înaintare a dosarului este **2 martie 2001**. Aici intră programe planificate între 2 martie și 31 iulie 2001, deoarece concursul va avea și a doua rundă, pentru sprijinirea programelor dintre 1 august 2001 și 28 februarie 2002. Pentru aceasta a doua etapă, concursul va trebui înaintat până pe **27 aprilie 2001**. De altfel, în anul 2000, în această categorie au sosit cele mai multe concursuri, 1.590 la număr, obținând un sprijin de aproape 82 milioane de forinți. În anul 2001, suma limitată cu care poate fi sprijinit un concurs în această categorie este de 500 de mii de forinți.

Pentru tineret

Se pot înainta dosare de concurs și pentru organizarea taberelor de copii. Vor fi sprijinite taberele care mobilizează cel puțin 30 de copii și care se organizează pentru cel puțin o săptămână. Anul trecut, concursurile din această categorie au fost sprijinite cu peste 46 de milioane de forinți. Termenul înaintării concursului este **19 martie 2001**. Suma cea mai mare care poate fi obținută pentru realizarea unui proiect din acest domeniu este tot de 500 de mii de forinți.

Cercetări

Sprijinirea activităților de cercetare a minorităților este prevăzută prin concursurile publicate în trei categorii: organizarea conferințelor științifice (maximum 300 de mii de forinți pentru un proiect), programe

600 de milioane de forinți. Prezentarea la concurs se poate face numai prin completarea unui formular special. Pot înainta concurs doar acele persoane sau organizații, autogovernări și instituții, care și-au achitat toate îndatoririle spre Fundație și nu au nici alte îndatoriri publice. Reprezentantul românilor în Curatoriu este *Gheorghe Marc* din Giula, delegatul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. În anul 2001 s-a publicat concurs în 12 categorii. Acestea au diferiți termeni de prezentare.

de cercetare (maximum 500 de mii de forinți), precum și sprijinirea activităților pe întregul an al instituțiilor de cercetare. În 2000 s-au acordat în primele două categorii 18.477.000 forinți. Sprijinirea activităților permanente ale instituțiilor de cercetare este un angajament nou al Fundației. S-a stabilit că acest scop poate fi acordat pentru institutul unei minorități în total 1.500.000 forinți. Termenul înaintării concursurilor în această categorie este **9 martie 2001**.

Perfecționare

Fundația dorește să sprijine organizarea cursurilor de perfecționare a reprezentanților minorităților, a activiștilor culturali, a membrilor autogovernărilor. Pentru realizarea unui proiect din această categorie se acordă maximum 500 de mii de forinți. În anul 2000 în această categorie au fost distribuiți 7 milioane 678 mii de forinți. Termenul înaintării concursului din anul 2001 este **9 martie**.

Presa minorităților

Va putea beneficia de sprijin și presa electronică locală pentru realizarea emisiunilor în limba minorităților la tv-cablu la nivel local. În 2000, în această categorie, s-au dat 9.361.000 forinți. Termenul de înaintare a concursului este și aici **9 martie 2001**. Sprijinul maxim este acum pentru un proiect 400 de mii de forinți.

Studii, cărți, reviste

Fundația va sprijini activitatea editorială, publicarea de studii și cărți, precum scoaterea revistelor de specialitate prin concursul din acest domeniu. În 2000 aceste activități au fost do-

tate cu 33 de milioane 885 de mii de forinți. Sprijinul limitat al unui proiect este de 500 de mii de forinți. Termenul înaintării concursului este **20 aprilie 2001**.

Religie

Viața religioasă în limba maternă poate fi sprijinită pe baza concursurilor sosită în această categorie până la **6 aprilie 2001**. În anul 2000 s-au asigurat pentru acest domeniu 6 milioane 750 de mii de forinți. În acest an suma limitată a sprijinirii unui proiect este de 200 de mii de forinți.

Audio-vizual

Pot fi înaintate dosare de concurs și pentru procurarea, cumpărarea diferitelor publicații, materiale audio-vizuale pentru instituțiile culturale ale minorităților, în primul rând pentru bibliotecă. Acum un an s-au asigurat în această categorie 10 milioane 640 de mii de forinți. Termenul înaintării concursului în această categorie este **4 mai 2001**. Un proiect poate fi sprijinit cu maximum 300 de mii de forinți.

Pentru creatori

Se publică și în acest an concurs în categoria unor burse pentru activitățile de creație în domeniul literaturii, muzicii, coregrafiei și artei plastice. Bursa de creație este limitată la 180 de mii de forinți. Anul trecut au primit bursă 79 de creatori, fiind distribuiți în total 7 milioane de forinți. Concursul pentru obținerea bursei de creație poate fi înaintat până la **28 februarie 2001**.

Curatorul Fundației Publice pentru Minorități va publica și în acest an concurs pentru burse de studii elevilor de la școlile medii și studenților. Despre aceste concursuri se va decide mai târziu.

Șt. Frățean

Guvernul României și românii din afara granițelor

Recent ne-a sosit la redacție programul de guvernare, adoptat de Parlamentul României, referitor la politica guvernamentală în domeniul relațiilor cu românii de pretutindeni. Considerăm important și pentru românii din Ungaria redactarea acestei concepții, motiv pentru care publicăm mai jos partea referitoare și la noi, românii din Ungaria, a Programului Guvernului Român.

● Promovarea relațiilor cu comunitățile românești din afara granițelor

– Guvernul va sprijini păstrarea identității culturale și lingvistice a comunităților românești din statele vecine, precum și crearea condițiilor pentru manifestarea acestei identități în statul ai cărui cetățeni sint. În deplină transparență Guvernul va include problemele etnicilor români pe agenda dialogului cu statele vecine și a cooperării cu organizațiile internaționale.

– Se va acționa pentru îmbunătățirea tratamentului minorităților românești din alte state, conform normelor internaționale privind drepturile personale aparținând minorităților și tratatelor bilaterale ale României.

– Va continua alocarea de fonduri pentru susținerea școlilor, instituțiilor de cult, instituțiilor culturale și pentru burse de studiu de care pot beneficia îndeosebi membrii comunităților românești din statele vecine.

– Guvernul va stimula activizarea legăturilor economice transfrontaliere și investițiile în comunitățile românești din afara granițelor.

– Guvernul va sprijini strângerea legăturilor cu țara ale comunităților românești din întreaga lume, va acorda asistență pentru păstrarea identității lor etnice și culturale, va încuraja realizarea de investiții în România de către românii din afara hotarelor țării.

– Se va promova un dialog cuprinzător și deschis referitor atât la problemele cu care se confruntă comunitățile românești, cât și la așteptările conaționalilor din afara țării, în vederea identificării în comun a celor mai bune soluții.

– Va fi facilitată intensificarea contactelor comunităților românești cu persoane și organizații din România.

– O atenție specială se va acorda cultivării limbii române vorbite în afara granițelor României, prin sprijinirea editării și circulației cărților, ziarelor, revistelor sau producțiilor audiovizuale.

– Va fi încurajată difuzarea în România a presei scrise și audiovizuale din Republica Moldova și din comunitățile românești din afara țării, pentru asigurarea unei bune cunoașteri a preocupărilor conaționalilor noștri.

Monitorul Oficial al României, partea I, Nr. 700/28. XII. 2000

Diplomă pentru corespondentul Societății Române de Radio din Budapesta

La sediul Ministerului de Externe Ungar a avut loc pe data de 20 decembrie 2000 recepția de sfârșit de un oferită de conducerea diplomației ungare reprezentanților presei, în cadrul căreia *Martonyi János*, ministrul ungar de externe a înminat tradiționalele Diplome de Excelență oferite anual de către minister corespondenților de politică externă maghiari și străini. Singurul corespondent străin, acreditat în capitala ungară, căruia i s-a decernat Diploma de Excelență pe anul 2000 – alături de un redactor de la postul de Radio Kossuth și un redactor al revistei „Economia Mondială” – a fost *Ion Dumitraș*, coresponden-

ul Societății Române de Radio din Budapesta. În scrisoarea semnată de către ministrul ungar de externe se arată că Diploma de Excelență i-a fost acordată corespondentului român „pentru promovarea colaborării între Ungaria și România, pentru prezentarea obiectivă și sistematică opiniei publice românești a problemelor legate de relația dintre cele două țări și în general a evenimentelor politice și economice din Ungaria, pentru activitatea desfășurată cu mult profesionalism timp de mai mulți ani în calitate de corespondent al postului Radio România, acreditat la Budapesta.”

„János bácsi”

Abia în săptămîna trecută am aflat că încă la 3 ianuarie 2001 ne-a părăsit pe veci un prieten bătrîn din Germania. L-am cunoscut cu vreo zece ani în urmă, la Giula, în fața bisericii noastre Sf. Nicolae.

S-a apropiat de mine, de noi cu inima și sufletul deschis, dar era pretențios și sensibil la toate împrejurările de aici, fie vorba de mîncare, fie de slăbiciuni omenești. Astfel ne-a criticat deseori aspru, cu un umor sarcastic, îmbibat în vitriol.

Nu știm cum și de ce, cîtiva dintre noi i-am rămas prieteni. A stat cu noi la un pahar de vorbă, i-a plăcut să asiste la acțiunile Corului „Pro Musica”. Chiar mai mult: a fost în stare să-și prelungească concediul din Ungaria cu o săptămîină, deși era grav bolnav, numai ca să se întâlnească cu coriștii noștri. S-a oprit aici la granița cu România, s-a oprit aici la noi, ca să audă vorbă românească, să facă parte, asistînd, dintr-o comunitate, să ne critice stîngăciile, să se odihnească. S-a oprit la noi, în ciuda faptului că a avut aici parte și de neplăceri...

Cu dragoste statornică a tot revenit la noi, la Giula și la „Mehered”, cum numea el Micherechiul.

Se părea că era în permanentă căutare, căuta ceva, ceva din copilărie... Oare mireasma strugurilor? Gustul vinului? Puriitatea sufletului? Dragostea de confrate? Dar cu siguranță că aici i-a plăcut ceva și s-a simțit bine printre noi.

Și de acum încolo, Ioan Saghin, „János bácsi”, cum îi spuneam noi, nu mai vine. Ne-a părăsit pe veci. Îi păstrăm amintirea. Va rămîne pentru noi un prieten bătrîn din Germania, a cărui pierdere n-o vom putea înlocui cu nimeni... Mereu îl vom aștepta...

Șt. Oroian

Boli frecvente în timpul iernii

Rinita (acută)

Amigdalita

Rinita este o inflamație infecțioasă a foselor nazale, ce survine prin epidemii (adică apare la mai multe persoane într-un loc).

Este o boală, în general virală într-un prim moment, dar se complică adesea cu o infecție bacteriană. După o incubatie (perioadă care se scurge între contaminarea organismului și apariția primelor simptome ale bolii) de cîteva zile, nasul începe să curgă. Scurgerea este limpede și fluidă: în caz de suprainfecție, scurgerea devine groasă și galbenă. Atunci nasul se înfundă; persoana strănută.

Nu există un tratament care să permită oprirea evoluției bolii; aceasta se vindecă de cele mai multe ori spontan, în cîteva zile. Tratamentul nu servește decît la calmarea simptomelor și rămîne adesea local: pulverizări vasoconstrictoare (care îngustează vasele sangvine ale mucoasei) în nas.

Este inflamația de origine infecțioasă a amigdalelor. Amigdalitele sînt frecvente la copilul sub 9 ani, mai rare la adolescent sau la adult. O amigdalită provoacă dureri ale faringelui și dificultăți la înghițit. Alte semne sînt febra, ganglioni palpabili la nivelul gîtului și o respirație rău mirositoare. Dacă simptomele persistă mai mult de 24 ore sau dacă pe amigdale apare un depozit alburiu, trebuie consultat fără întîrziere un medic. Alimentația va fi bogată în lichide. O amigdalită acută reclamă un tratament cu antibiotice.

Dr. Maria Ruja

„Să nu îmbătrînim...”

...cum zice românul, *degeaba*; că de bătrînețe nu scapă nimeni și nimic pe lume. A noastră, a tuturor, e numai vremea: *veșnicia este numai a Unuia.*

(I. L. Caragiale)

Din traista credințelor

Cum înțelegem noi, românii, culorile?

Culorile în tradiția populară au o semnificație deosebită. Ele sînt prezente în toate domeniile vieții: în limba vorbită de zi cu zi, în simboluri, în expresii, în obiceiuri etc.

Culoarea albă înseamnă pentru români întui și întui curat și luminos, apoi nevinovat și bun. Zilele fericite și bogate sînt zile albe, pe cînd zilele sărăcicioase, pline de griji și amar sînt denumite zile negre. Albul în cîntecele lirice și în colinde simbolizează frumusețea fără de seamăn, puritatea și gingășia. Într-o strigătură din Micherechi o femeie își avertizează vecina să nu-și poarte bărbatul în alb să nu se îndrăgostească de el:

*„Vecină, dragă vecină,
Nu-ți purta bărbatu-n alb
C-atunci și mie mi-i drag!
Ce ți-l poartă mai lutos
Și nu-mi fie locomos!”*

Omul frumos întotdeauna are pielea albă, adică pielea feței trebuie să fie deschisă la culoare. Copiii bruneti sînt bărnăcuți sau negruți. Despre fetițele cu tenul măsliniu se zice „gîndești că-i o țigănuță”. Avînd în vedere culoarea adevărată a părului, românul zice: om alb. De aici apoi zicătorile „a scoate cui va peri albi”, adică a supăra rău pe cineva, a-l necăji tare de tot. „Tătă-tăt o albit” omul la necaz, adică a încărunțit. Tot culoarea adevărată o are în vedere cînd zice „negru pe alb”, adică spune adevărul! Dar cînd greșește, adică face o muncă slabă omul zice „Trage negru pă alb.”

Dintre comparațiile preferate de românii noștri, ale albului, mai dese sînt: îi alb la față, îi alb ca peretele – e bolnav, alb ca laptele, alb ca neaua – e frumos, e nevinovat. Curați și puri sînt copiii. Tocmai de aceea ei trebuie să fie înmormîntați în „chimeșuțe albe” să arate la fel ca îngerii din ceruri. Lenjeria de corp din pînză e bine să fie curată, adică albă, de aceea se numește în popor albitură. Bărbatul foarte blond, „băl”, cum se zice la noi, poate să primească porecla de Albu. De aici vine apoi supranumele a Albului.

Negrul este culoarea doilului absolut, lipsit de speranță. În psihologia viselor, negrul evocă tristețea și răul. În versul miresei, mireasa din Micherechi i se adresează tatălui său cu următoarele cuvinte:

*„Cînd, tată, ți-oi vini-n prag,
Și știi că în greu mă trag.
Și tu măcuța mea dragă,
Dă mi-i visa-n haină neagră,
Și știi că mi-i viața grea rău.”*

Dacă prin culoarea neagră arătăm urîțenia, atunci nimic nu este mai negru decît însuși diavolul, însă nici „Dracul nu-i atît de negru cum îl fac oamenii”.

Prin alb arătăm frumusețea, prin negru urîțenia, iar prin roșu arătăm sănătatea. Nimic nu-i vine mai bine unui tînăr decît fața rumească și buzele roșii, căci ele sînt semne vizibile ale sănătății. Este o expresie tipică „roșie ca mărul”, cînd vorbim mai ales de o față cu obraji plini, rotunzi și rumeni.

Se spune despre omul căruia îi este rușine că „tăt o roșit”, deoarece i-au înflorit obraji. Iar despre cel ce și-a pierdut rușinea că „nu mai roșește”. Afară poate să fie frig de „îți înroșește nasul”, iar „bețivul are nasul roșu”. Despre oamenii cu părul și barba roșie „vereșii”, se zice că ar fi oameni răi la inimă.

Invidia te face galben. Iar cînd ești galben de vreo boală a ficatului, se zice că ai gălbănare.

Verdele e culoarea trăinicieii, a puterii. Cîntecele lirice adesea încep cu „frunză verde” ceea ce înseamnă că românul este atras de natură, însă lucru interesant este că, în portul său, în țesături nu iubește verdele. Frunzele și semănăturile, pînă sînt tinere, sînt verzi. De aceea verdele mai înseamnă și necopt. Un om poate să fie, în acest sens, „bătrîn, dar încă verde”. Lemnul poate să fie uscat și verde cînd este tăiat de curînd. Un om e verde, mai bine zis „verde de fier” atunci cînd e răutăcios. Dar și cel nervos peste putere „se face verde”.

Cînd cineva este sincer cu tine și-ți spune adevărul, zici că „mi-a spus-o verde” și nu altfel decît „în față”. Cel ce vorbește „fără cap și coadă”, tot felul de lucruri fără de neînțeles, se zice că „vorovește verzi și uscate”. Buruienile din grădini culesse pentru a le da animalelor din curte se numesc verdeață. Însă, cel ce „face fețe-fețe” trece prin toate culorile, căci tare mai e încurcat și „cu greu o scoate la cale”.

Ana Hoțopan

Fotodocumentar

Nuntă la Micherechi

Foto: Gh. Dulău

O operă nemuritoare

Bartók recunoaște la indicațiunea lizstiană că „ariile considerate ca arii populare ungurești sînt în realitate mai mult sau mai puțin cîntece populare triviale, fără un deosebit interes”. Îndemnat de această revelațiune, el începe în anul 1905 să facă cercetări științifice asupra folclorului ungar, găsind în Zoltán Kodály un prețios colaborator și prieten.

„Studiul muzicii țărănești a avut o importanță hotărîtoare pentru mine”, spunea Bartók într-o scurtă autobiografie, „deoarece mi-a dat posibilitatea să scap de sistemele de tonalități minore și majore, care pînă atunci stăpîneau muzica în mod absolut. Anume: cea mai mare parte a tezaurului melodic pe care l-am colecționat, și tocmai cea mai valoroasă, era construită pe vechile moduri bisericești, precum și pe modurile antice grecești și chiar pe altele mai primitive (zise pentatonice), iar, în afară de aceasta, era plină și de cele mai libere și mai variate formule ritmice și schimbări de măsură, atît în interpretarea de gen „rubato”, cît și în interpretarea de „tempo giusto”. În felul acesta, s-a dovedit că vechile game, ce nu și mai găsesc întrebuintă în muzica noastră cultă, nu au pierdut nimic din viabilitatea lor. Noua lor aplicare a făcut posibile combinații armonice de un tip nou. Folosirea în acest fel a gamei diatonice a dus la eliberarea de sub rigiditatea gamei majoră-minoră, consecința finală a acestui fapt fiind că azi fiecare sunet al sistemului cromatic de douăsprezece trepte poate fi aplicat liber și nestingherit.”

Constatarea aceasta a fost decisivă pentru întreaga evoluțiune artistică a lui Bartók. În noua sa direcție a fost întărit și mai mult prin cunoașterea compozițiilor lui Debussy, în ale cărui melodii găsește întorsături pentatonice identice cu cele din folclorul ce-l studia. Asupra lui Debussy executase anume arta robustă a lui Musorgski o influență înviorătoare. Tendințe identice găsim și în cele mai importante lucrări ale lui Igor Stravinsky.

Muzica nouă a lui Bartók întîmpină însă împotriviri aproape unanime. Terenul pentru înțelegerea muzicii sale era cu totul nepregătît și prin faptul că compozitorii francezi și ruși moderni, care ar fi putut ușura această pricepere, abia începuseră și ei să apară pe afișele concertelor de la Budapesta. De la 1910 pînă la 1912 am fost martor la lupta titanică pe care o ducea Bartók, înconjurat de o mină de entuziaști, pentru reușita unei arte noi. În lupta aceasta i-a fost sortit să golească, ca și contemporanul său, poetul Endre Ady, paharul amărăciunilor pînă la fund.

Dezgustat de atacurile vehemente și criticile necruțătoare ale celor care nu puteau să-l înțeleagă, Bartók se retrage cu totul în 1912 din viața muzicală publică și se dedică cu o rivnă îndoită studiului folclorului muzical.

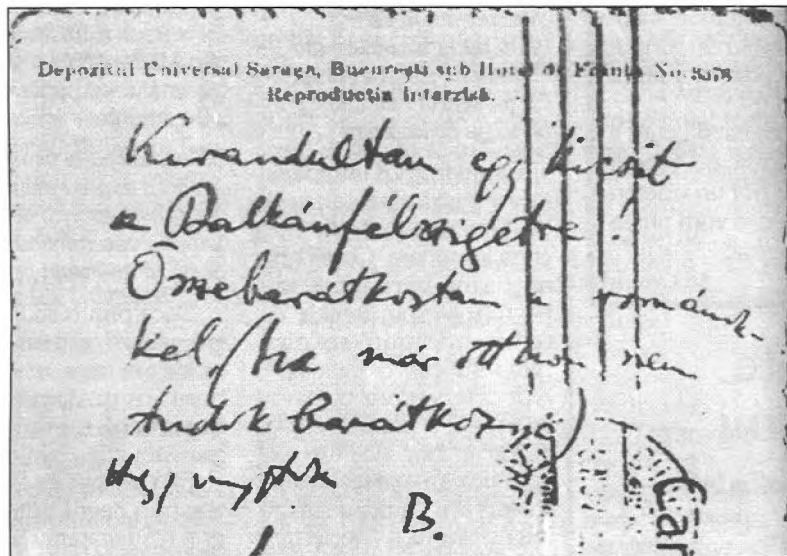
Puterea primitivă a folclorului nostru a impresionat sensibilitatea

Au trecut 55 de ani de la moartea marelui compozitor maghiar Bartók Béla. E vorba de acel OM sensibil, de acel artist al timpului, care a fost atent în mod special la ceea ce se întîmplă în jurul lui. Îl găsim printre acei puțini, care, fără prejudecăți, și-a aplecat urechea la măreția folclorului românesc, tezaur pe care l-a „transplantat” în opera sa, avînd relații adînci cu românii, cu România. Cum spunea el: „Am făcut excursii pe Peninsula Balcanică, m-am împrietenit cu românii” – atunci cînd în patrie nu a avut cu cine. Astfel s-a împrietenit cu D.G. Kiriac, cu Ioan Bianu și cu alți frunțași ai vieții muzicale românești de atunci cu: informatorii săi din Năsăud, din Banat, din Bucovina, din Hunedoara.

Cînd ascult muzica lui Bartók, sînt motivat să caut adevărata înfrățire a popoarelor, iar această muzică lasă o urmă adîncă pe unde sufletului meu. Mă face să gîndesc pozitiv. Ne fiind specialist, încerc să mă apropiu de opera bartokiană în acest fel. Numai așa îi pot urmări din suflet ornamentele specifice și superlative, numai așa înțeleg graiul lui.

Au trecut 55 de ani, cînd în exil, la New York, Bartók a trecut în turnul rece al Prințului, în infinitul său, lăsîndu-ne o operă nemuritoare.

Șt. Oroian

București, 3 noiembrie 1912: „M-am împrietenit cu românii...” Cei doi frunțași ai vieții spirituale românești la care se referă aceste cuvinte ale lui Bartók: D. G. Kiriac și Ioan Bianu

sa muzicală încă din copilărie. Trăind pe rînd la Sinnicolau Mare și în Bistrița, ambele localități fiind situate la frontierele etnografice ale folclorului [maghiar? – L. F.], această influență a fost și mai puternică. În vecinătatea locului său natal auzise muzică populară sîrbească și ungurească, iar la Bistrița cîntarea sașilor [care], încercuită de pretutîndeni de melosul românesc, se prezenta cu o nuanță cu totul particulară față de muzica germană din

care fusese transplantată cu secole înainte. Materialul pentru viitoarea știință de folclor muzical comparat se prezenta într-o abundență excepțional de rară, aproape unică.

Cu această experiență din tinerețe pornește Bartók în vara anului 1909, înarmat cu un fonograf și cu toate aparatele necesare, la colecționarea folclorului nostru în împrejurimile Beiușului.

În această expediție științifică Bartók a fost întovărășit de profe-

sorul Ioan Bușiția de la Beiuș, care l-a ajutat mai cu seamă la culegerea poeziei populare.

Rezultatul acestei colecționări a întrecut și cele mai optimiste prevederi ale lui Bartók. Cu toate că întreaga expediție a durat numai trei săptămîni în 1909 și o săptămînă mai tîrziu, în iarna anului 1910, abundența și varietatea melodiilor l-au hotărît pe Bartók să-și continue în interval de nouă ani, pînă la 1918, cercetările sale de folclor românesc.

Cele dintîi compoziții românești ale lui Bartók datează din vara anului 1909. De atunci influența folclorului nostru se resimte în întreaga sa operă muzicală.

Compozițiile sale românești se pot clasifica în următoarele categorii: 1. acelea în care melodiile populare au fost lăsate aproape neatînte, dîndu-li-se numai modelarea cuvenită; 2. compozițiile în care temele melodiilor au fost mai mult sau mai puțin prelucrate; 3. altele în care Bartók a creat melodii românești cu totul personale lui, și 4. compoziții felurite în care se resimte influența cunoștințelor de muzică românească ale autorului.

În Bartók trebuie deci să facem deosebire între folcloristul și compozitorul român. Cea mai înaltă manifestare a marelui său talent și totodată cea mai importantă pentru noi este aceea unde creează sub influența inspirației românești muzică în stil românesc. Prin analiza acestui stil personal vom cunoaște secretul la început greu de pătruns ale artei sale românești.

Bartók a scris pentru pian în 1909 două jocuri românești, în 1915 *Jocuri românești din Ardeal*, pe care le-a instrumentat și pentru orchestră. Tot în 1915 publică *Colinde* și *Sonatină* pe teme românești. Jocurile au fost transcrise și pentru vioară și pian de Zoltán Székely. În 1923 publică *Suita de dans* pentru orchestră mare, apărută și în transcripțiune pentru pian. Cele două rapsodii... din 1928 pentru vioară și pian sînt numai în parte românești. În anul acesta a terminat Bartók *Cantata profana*, scrisă pe o colindă din Bihor, pentru orchestră mare, cor și soli de tenor și bariton. Această ultimă operă se află încă în manuscris, și n-a fost încă audiată în public.

Contribuția științifică a lui Bartók are tot așa de mare importanță în istoria muzicii noastre ca și compozițiile lui. Publicațiunile sale de pînă acum sînt trei lucrări mari despre *Cîntecele populare românești din Bihor*, *Muzica populară a românilor din Maramureș*, un studiu despre *Dialectul muzical al românilor din Hunedoara* și în manuscris o lucrare de mare valoare științifică despre *Colindele din Ardeal*.

Concluziunile la care ajunge Bartók sînt rezultatul unei mari experiențe în această materie, și compozitorii noștri trebuie să țină seama de ele ca de o operă savantă făcută cu multă conștiinciozitate.

(Fragmente din cartea muzicologului László Ferenc)

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (37)

Gheorghe Kovács

debut de presă • redactor • colaborări

Cîteva momente importante au decis soarta ziarului românesc, ducînd la schimbări de redacție și de responsabilități. Sub motivul că nu existau la Giula condiții tehnice de tipografie, editorul responsabil este în sarcina directorului întreprinderii „Lapkiadó Vállalat” din Budapesta, începînd cu nr. 2, 15 ianuarie 1953. Apoi preluarea de sub redacția lui Ilie Moldovan (Fișa 32) și a redactorului responsabil de către Budapesta, prin Ștefan Kecskédi, de la nr. 18, 30 august 1956. Acest fapt a dus și la „răpirea” ziarului de la UCRU și subordonarea lui forului de reprezentare politică, UDRU, de la nr. 19, 13 septembrie 1956. Cînd în 1956 devenea inevitabilă mutarea ziarului la Budapesta, s-a ridicat problema dacă în Capitală se putea vorbi de un colectiv redacțional deja constituit, care să preia fără întreruperi sarcina de scoatere a gazetei. Mai mult, s-a ridicat și problema dacă cei care au pornit seria budapestană a ziarului erau reprezentativi pentru românime. Așa se motivează și momentul contrarevoluției din toamna lui '56, care a dus la apariția unei gazete (Gazeta română) și, ulterior, la amînarea aproape cu un an a reapariției unui ziar românesc. Noua formulă a Foii noastre, sub șefia lui Petru Anton, scoate nr. 1 abia la 1 noiembrie 1957. La aproape doi ani de apa-

riție budapestană, ziarul recunoștea public lipsa unor redactori și jurnaliști ai comunității (nr. 18, 15 septembrie 1959). Sarcinile abonamentelor au rămas, în schimb, pentru grupul din zona Giula (Ilie Moldovan, Gheorghe Nistor, Szöke Zoltáné).

Pe acest fond și venirea în redacție a lui Gheorghe Kovács (n. 1911–1980) [György Kovács], funcționar din ministerul de externe ungar, a fost una de conjunctură, după momentul epurării din 1957. Salvarea venea atunci din partea mediului universitar de la ELTE, prin Sámuel Domokos (fișa 15) și Pálffy Endre (Fișa 16) și a grupului format în jurul acestora, Vasile Roxin, Gheorghe Petrușan, Alexandru Király, Mihai Cozma. Gheorghe Kovács aparține deci grupului intermediar al redacției ziarului, între momentul Budapesta și celălalt moment, al revenirii ziarului la origini, la Giula. Contactul între gruparea giulană și cea budapestană s-a păstrat prin cîteva acțiuni comune, la care au luat parte vechi redactori și colaboratori ai ziarului și noii jurnaliști. Cum numărul abonamentelor a scăzut simțitor, s-a trecut la practica de teren, a anchetelor de presă, obligînd redactorii să se deplaseze în zonele locuite de români și să discute deschis problemele de redacție. Îl întîlnim pe Gheorghe Kovács în cîteva rînduri, prima dată la

ancheta de la Micherechi, în 1958, la cea din Aletea, în 1959, alături de Ilie Moldovan și Ilie Ivănuș (Fișa 2) și a treia oară, în 1963, la Apateu, în compania lui Alexandru Hoțopan. La asemenea întîlniri și discuții, ridicate de cîțiva din participanți (Gheorghe Hoțopan, Alexandru Ruja, Iosif Kiss, Gheorghe Pop), aflăm că redactorul Gheorghe Kovács era pus în fața unor cerințe majore legate de rolul ziarului în promovarea limbii române. Cititorii au criticat, pe drept cuvînt, prestația jurnaliștilor, care s-au îndepărtat de evenimentele care vizau românii și de la susținerea unei politici redacționale care să-i sprijine în munca educativă. Două cerințe s-au formulat cu aceste ocazii: una legată de folosirea unei limbi literare corecte și inteligibile, și a doua, propunerea ca ziarul să găzduiască mai des poezii pentru copii (nr. 11, 1 iulie 1963). Dacă în ce privește cea de-a doua solicitare, ziarul a deschis pagini pentru copii, în schimb, prima va genera mulți ani o aprigă dispută asupra limbajului de presă, o dispută stinsă abia după 1994.

Dacă sub aspect pragmatic, managerial, rolul lui Gheorghe Kovács a adus unele îmbunătățiri ale prestației ziarului, în schimb, foarte zgîrcite au fost colaborările lui directe, asumate. Calendarul românesc din 1964 consemnează practic debutul de presă al

acestui redactor. E vorba de un articol de popularizare și propagandă pentru susținerea învățării limbii române. Aici aflăm că redactorul s-a mișcat în zona ministerială și a efectuat călătorii în Italia, aducînd argumente lingvistice privind apropierea dintre cele două limbi. Materialul publicat, Însușirea limbii materne, analizează cauzele slăbelor cunoștințe de limbă, printre care coexistența limbii oficiale, maghiara, și a celei materne, precum și solicitările românilor de a-și proteja limba prin diferite forme oficiale, cursuri, întîlniri cu vorbitori de limbă română. Modelul personal, pe care-l dă pentru a demonstra practic utilizarea mai multor limbi, țintește în final în nevoia de formare a unor cadre didactice care cunosc bine ambele limbi: „Situația cea mai fericită ar fi dacă în relațiile noastre cu țările vecine am avea cadre care cunosc bine limba țării respective”. Colaborarea lui la ziar mai consemnează un material reportaj despre un turneu cultural în România (Prietenia româno-maghiară în turneu, nr. 1 ianuarie 1964 - fragment în columna de mai jos). Articolul urmează modelul lui

Ilie Moldovan, și acesta un cronicar care a însoțit echipele culturale prin țară și străinătate.

Două contribuții de substanță aparțin redactorului Gheorghe Kovács. Prima care dovedește un spirit critic și o lectură atentă a cărților care vizează istoria românilor. Textul, Mențiuni critice, apărut în nr. 21, 1 noiembrie 1969, se vrea o cronică la cartea lui Csátári Dániel „În vîltoare”. În fapt însă, Gheorghe Kovács demontează punct cu punct argumentele istoricului, mergînd pînă acolo încît înregistrează greșeli izbitoare de scrieri, erori științifice și formulări defectuoase. Cealaltă contribuție este specifică muncii redactorului de ziar. În 1966 ziarul traversa 15 ani de apariție, socotiți de la 1951, chiar dacă pe pagina de titlu nu apărea anul XV, ci anul X. Gheorghe Kovács face un istoric al gazetei românilor, după specificul paginilor deja consacrate: din lumea largă, pentru tineretul nostru și pagina culturală. Un al doilea material revine în 1971, de această dată în ziarul care a înscris pe pagina întîi anul de tradiție (XXI) cu prilejul aniversării a 20 de ani de ziaristică românească. Textul La cofetărie, din nr. 4, 15 februarie 1971, scris cu plăcută nostalgie, face un inventar al sediilor redacției din Budapesta, precum și descrie un moment inedit pentru modul cum se întîlneau redactorii din vremea lui Pálffy Endre. Un număr din 1966 fusese întocmit la Cofetăria Vörösmarty. Anul 1971 constituie și momentul cînd redacția budapestană, formată din Gheorghe Mészáros (Fișa 30), Gheorghe Kovács, Livia Santău Stănescu (Fișa 10), dr. Ion Crișan, Vasile Roxin (Fișa 4) și Tuți Meszesi, predă ștafeta redacției noi de la Giula, ca urmare a întoarcerii „acasă” a ziarului. Condeiul său jurnalistic, destul de rezervat atîta vreme, s-a închis în arhiva unei perioade destul de fructuoase pentru evoluția ziarului. O trecere pasageră recuperată la acest ceas aniversar al ziarului său.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Ervin Sass (38), Mihai Purdi (39) și încă alții.

In comuna Nagyléta membrii ansamblului au avut la îndemînă toate cele necesare pentru a prezenta programul lor în condiții optime. Impunătoare sala de spectacole a modernei case culturale, cabinele pentru interpreți, scena înzestrată cu toată instalația tehnică necesară — inclusiv microfonul — de-a dreptul r-a însuflețit pe tinerii artiști ai dansului și cîntului. Programul lor s-a desfășurat mai curgător și mai dinamic.

Aici însă sala n-a fost arhiplină, nici chiar plină. Motivul? În primul rînd, în ziua aceea au mai fost și alte manifestări, serbări, plus spectacol de cinema. Comuna are aproape 7000 de locuitori, totuși la spectacolul dat de Ansamblul de cîntece și dansuri „Prietenia Maghiaro-Română” și de inimoasa orchestră de dans a Casei culturale din Gyula, n-au asistat decît numai 250—300 de spectatori (sala are o capacitate de 400 de locuri). După modesta mea părere, comuna trebuie vizitată mai des de ansamblurile noastre populare, și nu la doi-trei ani odată. Astfel — după ce publicul de aici a făcut cunoștință cu măiestria tinerilor interpreți — se va putea realiza ca sala să fie plină și aici. La aplauzele insistente ale publicului dansatorilor, orchestra și soliștii trebuiau să biseze. La multe numere ale programului cortina a fost ridicată de două, trei ori și artiștii rechemăți pe scenă. Ce dovedește aceasta? Dovedește că programul a fost bine întocmit și i-a plăcut publicului spectator.

În încheiere: tinerii artiști au dat un examen reușit și bilanșul acestui turneu — cu toate deficiențele semnalate — este cit se poate de pozitiv. Membrii ansamblului și ai orchestrei de dans nu se vor face de rușine nici în țara prietenă, Polonia, unde vor întreprinde un turneu la vară.

GYÖRGY KOVÁCS

Cele mai strălucitoare stele se vor întâlni la București Împrejurări grandioase la retragerea lui Hagi

Meciul de retragere al dirijorului de joc român se va desfășura pe 24 aprilie, fiind găzduit de Stadionul „Lia Manoliu” din București. La festivitățile legate de partida dintre o selecționată mondială și o echipă a României și-au anunțat prezența într-un număr impresionant vedete din toate colțurile lumii. Comitetul de organizare al „Galei Hagi” a trimis deja invitații pentru Joseph Blatter, președintele FIFA,

Lennart Johansson, președintele UEFA, pentru jucătorii Paolo Maldini, Laurent Blanc, Del Piero, precum și delegaților cluburilor unde a activat Hagi în decursul carierei sale lungi: Real Madrid, FC Barcelona, Brescia și Galatasaray. La București vor sosi și colegii din Comitetul FIFA ai jucătorului român: Pelé, Platini, Beckenbauer, Roger Milla și Fachtet. În selecționata mondială, care va fi condusă de

Johan Cruyff, Fatih Terim și Radomir Antici (foști antrenori ai lui Hagi) și-au anunțat participarea Taffarel, Hierro, Sergi, Roberto Carlos, Tugay, Amor, Emre, Roberto Baggio, Hristo Stoicikov, Romario și Figo.

Selecționata română va fi dirijată de Mircea Lucescu, Anghel Iordănescu și Emerich Ienei, iar pe teren vor evolua: Stelea, Loboț, Dan Petrescu, Belodedici, Prodan, Mihali, Dorinel Munteanu, Chivu, Selymes, Filipescu, Sabău, Gică Popescu, Lupescu, Ilie Dumitrescu, Gilcă, Mutu, Răducioiu, Viorel Moldovan, Adrian Ilie, Lăcătuș și Balint. Se prevede că arbitrul de centru va fi Pierluigi Collina. Presa românească anunță partida de retragere a celui mai bun fotbalist român al tuturor timpurilor drept „meciul mileniului III”.

Ștefan Crăsta

Galatasaray intenționează să-i ofere lui Hagi un contract în valoare de 3,5 milioane dolari pentru ocuparea postului de antrenor-jucător

Conducerea clubului turc Galatasaray Istanbul intenționează să-i ofere jucătorului român Gheorghe Hagi 3,5 milioane dolari pentru ca acesta să accepte postul de antrenor-

jucător al echipei, deși fostul internațional a declarat că dorește să se retragă din activitatea competițională, se arată în cotidianul turcesc „Fotomac”.

Publicația citată notează că Hagi, care și-a lăsat amprenta asupra fotbalului turcesc, datorită talentului și profesionalismului de care a dat dovadă, ar mai putea evolua încă un an în cadrul echipei.

„Deși inițial presa din Turcia a privit cu scepticism semnarea de către Hagi a unui contract pentru o perioadă de trei ani cu gruparea Galatasaray Istanbul, afirmându-se că »bătrînul ăsta nu mai este bun de nimic«, în prezent se pune problema unui al șaselea sezon la Galatasaray”, se arată în ziarul turcesc.

Simona Amânar s-a simțit ca o regină

Săptămîna trecută, marți seara, gimnasta româncă a participat la gala World Sports Awards de la Londra. Româncă a fost una dintre cei 15 laureați, primind un trofeu de bronz înfățișînd un sportiv stilizat. Simona Amânar este dublă campioană olimpică la individual compus și cu echipa fiind laureată în categoria „Open” (deschisă). Spectaculul din capitala Angliei are un mare prestigiu în lumea sportivă, în acest an fiind moderat de actorul Roger Moore. După ceremonia de înmînare a premiilor, antrenorul ei de la națională, Octavian Belu a afirmat următoarele: „Cred că nici nu se putea ca Simona să se retragă din activitatea sportivă într-un mod mai frumos”. Pe campioana de excepție, români din Ungaria au putut-o cunoaște, încă de la începutul

carrierei sale sportive, printr-un interviu acordat Ecranului nostru la Bichișciaba, în vremea ce încă nu deținea nici un titlu internațional. Amânar a mai spus că ultima sa apariție ca gimnastă va fi la gala „Stelele gimnasticii românești”, un concurs demonstrativ programat, în luna februarie, la Cluj, Timișoara și Oradea.

Ștefan Crăsta

Laureații galei „World Sports Awards”

- OPEN – Simona Amânar (gimnastică, România)
- Alexei Nemedov (gimnastică, Rusia)
- ATLETISM – Marion Jones (SUA)
- Michael Johnson (SUA)
- FOTBAL – Luis Figo (Portugalia)
- SPORTURI DE APĂ – Inge de Bruijn (înot, Olanda)
- Pieter van den Hoogenband (înot, Olanda)
- SPORTURI CU MINGEA – Tiger Woods (golf, SUA)
- Venus Williams (tenis, SUA)
- SPORTURI DE CONTACT – Lennox Lewis (box, SUA)
- SPORTURI CU MOTOR – Michael Schumacher (Formula 1, Germania)
- SPORTURI DE IARNĂ – Renate Gotschi (ski Austria)
- Hermann Maier (ski, Austria)
- SPORTURI EXTREME – Paola Pezzo (Italia)
- Miguel Martinez (Spania)

Gala Sportivilor la Giula

În ziua de sîmbătă, 27 ianuarie, la ora 18.00, în hala sportivă din Giula se va organiza Gala Sportivilor. Cu această ocazie se vor oferi diplome și cadouri celor mai buni sportivi din oraș. Printre organizatorii acestei manifestări îl găsim și pe Gheorghe Roxin, – pe care mulți dintre noi îl cunoaștem.

– Rolul meu la această serbare este să invit personalități cunoscute din viața sportivă, mai ales din domeniul fotbalului. Pe lîngă invitare, mai am un rol foarte plăcut: să mă ocup toată seara de acești invitați.

– Cu cine ați reușit să luați legătura?

– Cu Bozók Imre (președintele MLSZ), Bicskei Bertalan (antrenorul naționalei maghiare) și Puhl Sándor (vicepreședintele MLSZ, care de patru ori a primit titlul de cel mai bun arbitru internațional).

– A fost greu să-i aflați pe acești oameni?

– De fapt, nu a fost greu să-i găsim că aproape zilnic am legătură telefonică cu ei. Mai greu a fost să-i conving să vină aici, pentru că toți trei sînt foarte ocupați și călătoresc foarte mult.

Organizatorul principal al galei a fost Horváth Béla, directorul Centrului sportiv și al asociației Gyulasport Kht, de la care am aflat și alte amănunte:

– La 27 ianuarie această gală va fi organizată pentru a IV-oară. În viața sportivilor o astfel de serbare este foarte importantă, fiindcă după antrenamentele zilnice severe și obositoare și după concursurile la care participă sportivii noștri în toată țara și în străinătate – pline de încordare și emoții – acum ei pot fi sărbătoriți în fața admiratorilor, suporterilor, sportivilor și adversarilor de acasă. Iar diplomele și cadourile vor fi înmînate de personalități bine cunoscute din lumea sportului. La gală va participa în afară de cele trei personalități amintite și Salga Péter, președintele Federației Maghiare a Sportivilor de Agreement, Tompa Andor, președintele Federației Naționale a Bazelor Sportive Ungare. Dintre personalitățile care se trag din Giula va veni Kelemen Endre și Kincses Ferenc. Festivitatea va fi deschisă de primarul orașului Dancs László.

Scopul acestei serbări este să-i sărbătorim pe cei mai buni

sportivi giulani, să înlesnim întîlnirea acestor oameni cu publicul și cu personalități renumite și, în primul rînd, cinstirea sportivilor noștri.

– În ce ramuri sportive avem sportivi apreciați?

– Mai bine de 20 ramuri sportive vor fi reprezentate: atletica, fotbalul, handbalul, baschetbalul, înotul, scrima, sporturile ecvestre, speedwayul... Aprecierile se vor face și individual, și pe echipe (atît la feminin, cît și la masculin) și contăm pe 500 de persoane.

– Ce program va mai fi în seara de sîmbătă?

– La ora 18.00 începe serbarea. După deschiderea festivă o deschidere artistică urmează cu dansuri populare, iar la ora 19.00 va fi înmînarea diplomelor. La ora 20.00 va fi susținut un program festiv al gimnastelor, după care se va servi cina. Seara se va încheia cu balul sportivilor.

– Care sînt sponsorii acestei festivități?

– În primul rînd Primăria orașului Giula și Gyulasport Kht, precum și mai mulți iubitori ai sportului din oraș.

MIC

ROMÂNIA

Luni, 29 ianuarie

6.00 Telematinal 7.50 Ploaia de stele 9.20 Film 11.50 Divertisment 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. 15.00 Cronica 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Seniorii cetății 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. 19.00 Jurnal 19.40 Guvernul se prezintă 19.50 Iartă-mă! 20.50 Amprente 21.00 Național TV Bingo Liberty 22.15 Jurnalul de noapte.

Marți, 30 ianuarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.30 Știrile de sâmbăta asta (R) 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Puncte cardinale 14.00 Cronica 16.30 Fotbal: Croația - România 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Pentru dv. Doamnă! 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Guvernul se prezintă 19.55 Film 21.35 Serial. Șapte zile 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Economia 23.30 Vă place opera?

Miercuri, 31 ianuarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Tezaur folcloric 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Impas în doi 18.00 Info-Mania 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Guvernul se prezintă 19.55 Recurs la morală 21.25 Cu ochii'n patru 22.25 Jurnalul de noapte 22.40 Memorialul durerii 23.20 Lumea dansului.

Joi, 1 februarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.10 TVR Iași 10.50 TVR Timișoara 11.30 Recurs la morală 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Drepturile omului 14.30 Serial 15.00 Conviețuiri 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Medicina pentru toți 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Guvernul se prezintă 19.55 Serial 20.55 Reflecții rutiere 21.10 Academia de presă 22.15 Jurnalul de noapte 22.30 Serial.

Vineri, 2 februarie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.10 Medicina pentru toți 13.00 Jurnalul de prinz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Garantat 14.30 Trupa de șoc 15.30 Tribuna partidelor parlamentare 16.00 De la Est la Vest 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 O vedetă... populară 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Guvernul se prezintă 19.55 Film 21.30 Concert 22.30 Jurnalul de noapte 22.45 Profesioniștii 23.45 Rock la miezul nopții.

Sâmbătă, 3 februarie

6.00 O vedetă... populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 7.45 Serial. 8.35 Muzică populară! 9.05 Film 10.35 Casa mea 11.05 Ai carte, ai parte! 12.00 Serial comic 12.30 Auto Club 13.00 Jurnalul de prinz 13.10 Arca marinei 15.15 Serial 16.00 Ora G 17.00 Telescencopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Divertisment și muzică 20.40 Serial 21.35 Jurnalul de noapte 21.45 Film.

Duminică, 4 februarie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 9.00 Kiki, Riki, Miki. Magazin pentru copii 10.00 Repere sacre 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni pînă duminică 12.45 Jurnalul de prinz 13.00 Anul sportiv 2000 14.15 Divertisment 15.15 Film 17.00 Trupa de șoc 18.10 Serial 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film 21.15 Știrile de sâmbăta asta 21.45 Videoteca de aur 22.45 Jurnalul de noapte 22.55 Blues Alive.

TVR

Luni, 29 ianuarie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.25 Serial (R). Piatra magică 6.50 Desene animate 7.15 Veni, Video, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.20 NBA 10.20 Știri 10.25 NBA Action 10.55 Documentar 11.40 Serial (R). Jonathan Creek 12.30 Răscruți (R) 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Știri 14.35 Serial. O familie de suflet 16.05 Spațiu francofon 16.35 Serial de călătorii 17.30 Telemuzical TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.20 Lumea de mine 19.25 Băieți buni, băieți răi 20.15 Obsesia vitezei 21.00 Sport plus 21.45 Știri 21.50 Știri bancare și bursiere 22.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: „Al-matale, Caragiale” 22.50 TVM Mesager.

Marți, 30 ianuarie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.25 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 7.20 Autograf muzical (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Veni, Video, Vici! (R) 8.45 Obsesia vitezei (R) 9.35 În numele sportului (R) 10.05 Știri 10.10 Sport plus 11.00 Televiziunea, dragostea mea! (R) 12.00 Spațiu francofon (R) 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 2. 16.10 Călătorind prin țară 16.50 Serial. Familia și legea 17.30 Telemuzical TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.20 Ferma (R) 19.25 Serial. Băieți buni, băieți răi 20.15 Pragul de sus 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. Semnul șarpelui 23.25 TVM Mesager.

Miercuri, 31 ianuarie

6.00 Tip-Top, Mini-Top (R) 6.30 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 7.15 Autograf muzical (R) 7.35 Toți, împreună 8.40 Pragul de sus! (R) 10.05 Știri 10.15 Călătorind prin țară (R) 10.50 Film (R). Semnul șarpelui 12.30 Cronici votive (R) 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 2 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Familia și legea 17.30 Telemuzical TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.20 Paralele inegale (R) 19.25 Serial. Băieți buni, băieți răi 20.15 Pe muchie de cuțit 21.10 Afaceri la cheie 21.25 E dreptul tău! 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Film. A treilea ochi 23.30 TVM Mesager.

Joi, 1 februarie

6.00 Arca lui Noe (R) 6.30 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 7.15 Autograf muzical (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Veni, Video, Vici! (R) 8.40 Pe muchie de cuțit (R) 9.35 Afaceri la cheie 9.50 E dreptul tău (R) 10.10 Știri 10.20 Mit și istorie (R) 10.50 Film (R). Al treilea ochi 12.30 Tribuna partidelor parlamentare 13.00 Desene animate 13.45 Serial. Femeia ispititoare 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 16.10 Serial de călătorii 16.35 Puls 2001 17.30 Telemuzical TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Documentar 18.45 Divertisment 20.15 Ora adevărului 21.40 Știri 21.45 Știri bancare și bursiere 21.50 Cinematograful de artă. Femeia care aduce ploaia.

Vineri, 2 februarie

6.00 Arta apărării (R) 6.30 Desene animate 7.20 Autograf muzical (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Ora adevărului (R) 9.50 Știri 10.00 Puls 2001 (R) 10.45 Cinematograful de artă (R) 12.55 Desene animate 13.40 Serial. Domnișoara Andreea 14.30 Știri 14.35 Trupa DP 2 16.00 Povestiri cu internet neașteptat (R) 16.30 Spectacolul lumii 17.00 Reforma la bani mărunți 17.30 Telemuzical TVR 2 17.55 Mapamond 18.25 Serial. Samuraiul 19.10 Documentar 20.15 D'ale lui Mitică 21.15 Documentar 21.45 Știri 21.50 Știri bancare și bursiere 22.00 Film. O femeie incomodă 23.40 TVM Mesager.

Sâmbătă, 3 februarie

6.00 Călătoriile lui Ics (R) 6.35 Desene animate (R) 7.20 Veni, Vede, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.25 Răscruți 9.00 Film. Cînd locuiești cu un dinozaur 9.50 Film. Creatorul de monștii 10.35 Desene animate 11.00Serial. Piatra magică 11.30 Arca lui Noe 12.00 On line 12.30 Medalion de interpret 13.00 Atlas 13.30 Știri 13.35 Documentar 14.30 Top TVR 2 15.30 Povestiri cu internet neașteptat 16.05 Documentar 17.00 Serial 17.30 Telemuzical TVR 2 17.45 Prețul succesului 18.20 Fascinația chitarei 19.00 Documentar 19.20 Televiziunea, dragostea mea! 20.15 Serial. Familia Porter 20.45 Serial. Jonathan Creek 21.35 Știri 21.40 NBA Action 22.10 Documentar 22.55 TVM Mesager.

Duminică, 4 februarie

6.00 On line (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Desene animate (R) 7.30 Medalion de interpret 8.00 Tradiții 8.30 Ferma 9.30 ¶Cronici votive 10.00 Călătoriile lui Ics 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.05 Documentar 13.00 Arta apărării 13.30 Știri 13.40 În numele sportului 14.15 Documentar 15.05 Serial. Star Trek 16.00 Documentar 16.30 Paralele inegale 17.30 Telemuzical TVR 2 17.40 Serial. Fiica și soții 18.30 Spectacolul lumii 19.00 Film. Mama, tata, a ... 20.45 Serial. Familia Porter 21.10 Documentar 21.30 NBA - Campionatul Nord-American de Baschet.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198,08 MHz. În România, acest program este transmis **NECODAT** între orele 00.00 - 10.00 (ora României).

Luni, 29 ianuarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A - Rezumant 3.00 Știrile ProTV - Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marți, 30 ianuarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 31 ianuarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 1 februarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 2 februarie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sâmbătă, 3 februarie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă - Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 4 februarie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superbracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profesii despre trecut.

FM 92,1 MHZ STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85
Tel. 59-430552, Fax: 59-427372
E-mail: inb@voce.ro
- muzică - știri locale și BBC - emisiuni pentru orice vîrstă
Ascultați RVE non stop și pe Internet la:
http://www.rve.net
TRANS WORLD RADIO - ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15-21.45
SW 31 și 49 m - vineri: 18.30-18.45 - sîmbătă: 18.00-18.45 - duminică: 18.30-18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

29 IANUARIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)
10.30 Introdere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

30 IANUARIE, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)
10.30 Introdere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor - curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

31 IANUARIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)
10.30 Introdere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport - rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

1 FEBRUARIE, JOI (redactor: Monica Rocsin)
10.30 Introdere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” - emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămînii de Edda Ilyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

2 FEBRUARIE, VINERI (redactor: Eva Iova)
10.30 Introdere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foaia românească” 11.52 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? - relatează Andreea Gurzău 11.00 Magazinul „Lumea femeilor” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la românii din Banatul Sîrbesc - relatează Cornel Mata din Virșet 11.50 Știri și curiozități din România - relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

3 FEBRUARIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)
14.30 Introdere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericii ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time - magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

4 FEBRUARIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)
14.30 Introdere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40-15.30 Retrospectiva săptămînii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30 Emisiune religioasă ortodoxă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.
Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

**31 ianuarie 2001 (m1 ora 13.25)
Reluare: 3 februarie 2001 (m2 ora 10.40)**

Programul emisiunii românești:

Emisiunea românească din această săptămînă va cuprinde trei teme de importanță actuală. Telespectatorul va putea urmări în primul rînd lucrările din sîmbăta trecută ale adunării generale a Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. În aceeași zi, în același loc, la sediul UCRU s-a serbat cea de-a 50-a aniversare de la înființarea primei publicații românești. Cronica festivității înseamnă și o scurtă cronică a celor cinci decenii trecute. De actualitate majoră este și cea de-a treia tematică, anume: recensămîntul populației din Ungaria. Tema este prezentată, comentată, precizată de Ștefan Frătean, director la Oficiul pentru Minorități Naționale și Etnice.
Realizator: Ștefan Crăsta

BUCUREȘTI

Un oraș care se străduiește
să fie capitală de peste
500 de ani (1)

Palatul Parlamentului

Din 1465, de la prima atestare documentară a Bucureștiului ca reședință domnească a lui Radu cel Frumos au trecut 535 de ani, timp în care ar fi putut învăța să fie o capitală. Astăzi puțini dintre cei care locuiesc în București, oraș în care praful, cîinii și murdăria sînt principalele elemente descriptive, știu cîte ceva despre adevărata poveste a acestui loc.

Istoria locului

Așezat în sud-estul țării, la o altitudine de 60-90 metri, pe râurile Dîmbovița și Colentina, la 44°25'50" latitudine nordică (ca și Belgradul, Geneva, Bordeaux, Minneapolis) și 26°06'50" longitudine estică (la fel ca Helsinki sau Johannesburg). Încă din epoca paleolitică există dovezi care atestă existența omului pe malurile Colentinei și Dîmboviței. Pînă la 1800 î.H. sînt semne că erau locuite doar cîteva „cartiere”, numite azi Dudești, Lacul Tei, Bucureștii Noi, Giulești-Sîrbi, Mihai Vodă, în cartierul Tei existînd urmele unor așezări despre care se presupune că ar fi din Epoca Bronzului. Despre situl din Popești-Novaci se spune chiar că ar fi fost o reședință a lui Burebista.

Un eveniment major pentru istoriografie a fost descoperirea unui act prin care, în 20 septembrie 1459, Vlad Țepeș, domnitorul Țării Românești, întă-

rind proprietatea unor boieri, pomenește pentru prima oară numele București. Apoi, la 14 octombrie 1465, Radu cel Frumos decide ca București să fie una din reședințele domnești ale Țării Românești, orașul devenind pentru prima oară un fel de capitală. Și primește ceea ce i se cuvine unui asemenea rang de așezare: o Curte Domnească, între 1558 și 1559, cu o Biserică Domnească, ctitorie a domnitorului Mircea Ciobanu, cel mai vechi sălaș de cult din București, păstrat în forma lui originală. În 1659, în timpul domniei lui Gheorghe Ghica, Bucureștiul își vede întărit statutul: devine capitala Țării Românești.

Bazele culturii române

Între 1720 și 1722, prin grija marelui logofăt lordache Crețulescu și a soției sale Safta, una din fiicele domnitorului Constantin Brâncoveanu, s-a ridicat Biserica Crețulescu, una dintre bijuteriile arhitectonice ale capitalei, comparabilă cu ctitoria de aceeași perioadă, Biserica Stavropoleos (1724). Un alt reper important al Bucureștiului de azi este Hanul lui Manuc (1808), locul unde se va semna în 1812 Tratatul dintre Rusia și Turcia. Dintr-o capitală europeană nu putea lipsi dimensiunea culturală, astfel încît bucureștenii de la 1852 au putut asista, în chiar ultima zi a anului,

la spectacolul inaugural în clădirea recent construită a Teatrului Național, cu o capacitate de o mie de fotolii. Pe aceeași linie s-a inaugurat, doi ani mai tîrziu, Grădina Cișmigiu, despre care germanul Ferdinand Lassalle scria că „întrece cu mult tot ce poate arăta Germania”. A urmat o altă performanță de civilizație, Bucureștiul a devenit, în 1857, primul oraș din lume care a introdus iluminatul cu petrol lampant. (Această inovație se va introduce la Viena abia în 1859). Orașul devine încă și mai important în 1859 cînd, după unirea celor două principate, Al. I. Cuza își face intrarea în București, care devine capitala celor două principate unite. Domnitorul își stabilește reședința în Palatul de la Podul Mogoșoaiei. În același an se pun bazele Cimitirului „Șerban Vodă” (Bellu), unde se odihnesc mari reprezentanți ai culturii române precum Mihai Eminescu, George Coșbuc, Panait Cerna, Ștefan Octavian Iosif, Panait Istrati, Petre Ispirescu, Emil Gârleanu, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Nicolae Labiș, Marin Preda, Nichita Stănescu, Traian Vuia.

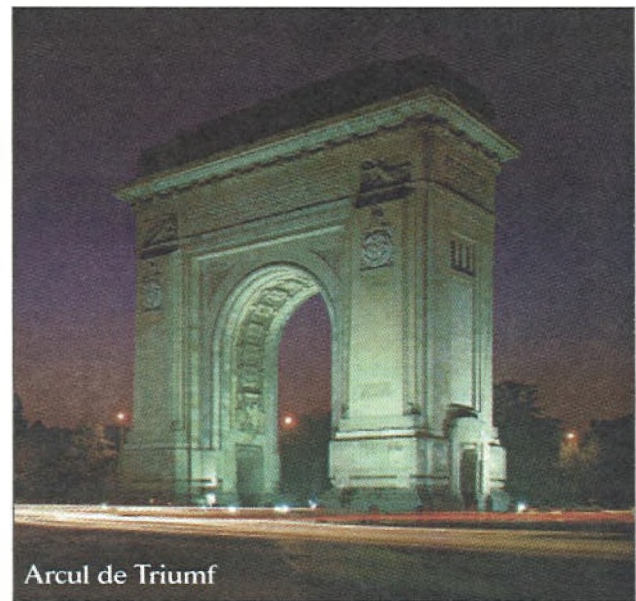
Știință și învățămînt

Societatea Academică, structura de bază a Academiei Române, ia ființă în 1866, la doi ani avînd loc primul concert al Societății Filarmonice din București.

Palatul Cotroceni

Din peisajul orașului făceau parte și acele locuri culturale-mondene cărora intelectualitatea bucureșteană le păstrează o amintire foarte plăcută: în 1868, Casa Capșa deschide cofetărie și restaurant, apoi în 1881 –

Arcul de Triumf

printre primele din Europa – și o cafenea. Bucureștiul capătă prima gară în 1869, Gara Filaret, devenită autogară din 1960. Dezvoltarea avea să facă un pas important în decembrie 1869, cînd s-a inaugurat Universitatea București, a cărei clădire a găzduit inițial și alte instituții precum Senatul, Academia Română, Biblioteca Centrală, Școala de arte frumoase etc. În 1872 bucureștenii încep să se plimbe prin oraș cu primul tramcar, nostalgicul tramvai

cu cai, care circula pe traseul actualului Gara de Nord – Calea Griviței – Strada Lutherană – Teatrul Național – Piața Sfîntul Gheorghe. Ultimele asemenea vehicule au fost retrase din circulație în 1929. Statisticile spun

că la 1877, orașul număra 177.302 de suflete și avea 31.303 de case, culorile folosite cel mai frecvent fiind negrul, albastrul, galbenul, verdele și roșul.

Civilizația înainta vertiginos pe malurile asanate ale Dîmboviței și bucureșteanul simțea deja nevoia să combată: în 1884 a apărut ziarul Universul, primul mare cotidian românesc. Iar cum comunicarea devenea din ce în ce mai la modă, s-a instalat și prima linie telefonică, în 1884, între Ministerul de Interne și Poșta Centrală. Se întîmplau lucruri frumoase, care au lăsat semne și în tristul București de astăzi: s-a inaugurat un alt loc prestigios, Grădina Botanică din Cotroceni, iar în 1888, Ateneul Român și-a deschis porțile, avînd o sală de concerte de o mie de locuri.

Puțină legendă

Legenda leagă înființarea Bucureștiului de numele Bucur, pe care l-ar fi purtat, conform diferitelor versiuni, fie un vlăstar domnesc, fie un haiduc, fie un pescar, fie un păstor. Un fapt este cert: numele Bucur este de origine traco-geto-dacă. Numele de București evocă și cuvîntul „bucurie”, iar orașul a cunoscut, ca mai toate metropolele europene, decenii de bucurie, de măreție, dar și de durere.

Mediafax

FOAIA
românească
26 IANUARIE 2001
www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 540 forinți; 6 luni 1040 forinți; 1 an 2080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.